

OKTOBER 2012 • EN TIDNING UTGIVEN AV DEN NYA VÄLFÄRDEN • NU ÖVER 950 000 LÄSARE!

Avskaffa andra sjuklöneveckan

– Jag gläds åt att Stefan Löfven nu instämmer i Centerpartiets gamla krav om förkortad sjuklöneperiod, säger Annie Lööf.

SID. 6

Kapitalismen på väg bli mer ansvarsfull

– Utmaningen för Sverige är att behålla kompetensen och få små företag att växa. Det behövs ägare som tar ett långsiktigt ansvar, företagsledningar som förstår att vara förebilder för många och agerar därefter, säger Moderaternas valstrateg Per Schlingmann.

SID. 4

Vann mot Skatteverket

En företagare blev akut sjuk och kunde inte lämna in ROT-bidrag i tid. I en strid med Skatteverket fick han rätt i förvaltningsdomstolen. Företagarens ärende drevs av Företagarombudsmanen. Läs mer om fler ärenden som Företagarombudsmanen drivit.

SID. 19

Kommun bryter mot lagen

Örnköldsviks kommun har två gånger i samma ärende brutit mot reglerna om upphandling. Den Nya Velfärden vann i högsta instans: högsta förvaltningsdomstolen.

SID. 24

NYFIKENHETEN ÄR NYCKELN TILL FRAMGÅNG

SID 7

MYTEN OM DEN ONDE KAPITALISTEN

SID 11

Dygderna viktiga för vårt samhälle

Lyft fram respekt och ansvar

I höst ger Den Nya Velfärden ut en ny debattbok som lyfter fram dygdernas betydelse för välståndet och den ekonomiska utvecklingen. Boken beskriver bland annat hur välfärds-samhället tränger ut det civila samhället, inklusive familjen.

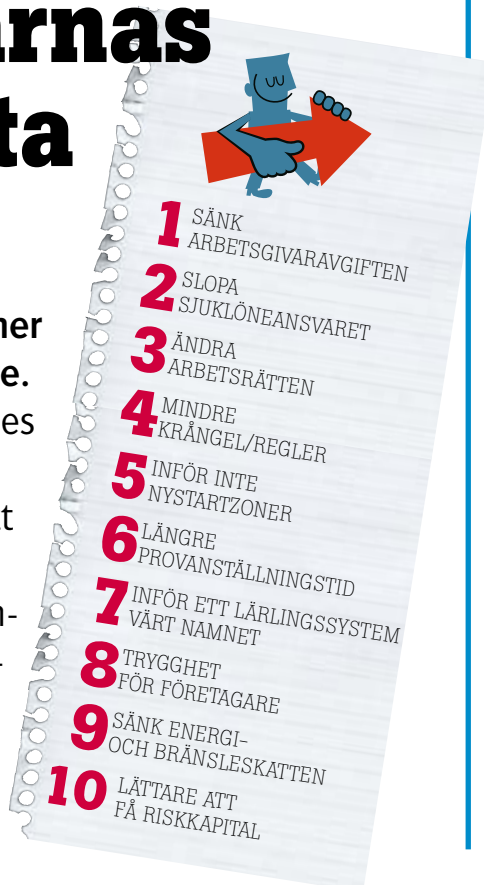
»Det civila samhällets kanske viktigaste roll är att uppfostra det uppväxande släktet och skola in barnen i samhället för att ge goda värderingar som gynnar dem själva och alla andra« SIDORNA 14–15

Företagarnas önskelista 2012

Förslaget om nystartszoner irriterar många företagare.

Det handlar om att Sveriges företagare ska betala runt 52 000 kr om året per nytt jobb i utsatta områden. Företagarna är inte ensamma i sin kritik, även oppositionen anser att nystartszonerna snedvrider konkurrensen. SID. 10

Slopad sjuklön ger jobb åt 150 000

Sveriges småföretagare välkomnar förslaget om att slopa den andra sjuklöneveckan. En undersökning som Skop genomfört på uppdrag av Den Nya Velfärden visar att sjuklöneperioden upplevs som djupt orättvis. Företagare uppgav att de skulle anställa fler om sjuklöneansvaret ändrades. Det skulle kunna ge 150 000 nya jobb. SID. 8

Tidningen du håller i handen ges ut av Den Nya Valfärden

Omslagsfoton: Istockphoto

Foton och illustrationer: Istockphoto och Den Nya Valfärden om inte annat angetts vid respektive bild.

Skribenter: Lotta Gröning, Patrik Engellau, Fanny Wieru, Viktor Robertson, Catherine Engellau och Micha Velasco.

Form & Produktion: The Factory of Design, www.thefactoryofdesign.se

Tryck: Dagens Nyheter 2012

den nya välfärden

Adress: Box 5625, 114 86 Stockholm
Besöksadress: Danderydsgatan 10
Telefon: 08-545 038 10
E-mail: info@dnv.se
Hemsida: www.dnv.se

Detta är Den Nya Valfärden

Den Nya Valfärden är en parti-politiskt oberoende tanke-smedja vars förslag präglas av en positiv människosyn. Vi tror att det blir bättre om makt och pengar flyttas från valda ombud till medborgarna själva. Vi kännetecknas av nytänkande i kombination med trovärdighet och kompetens.

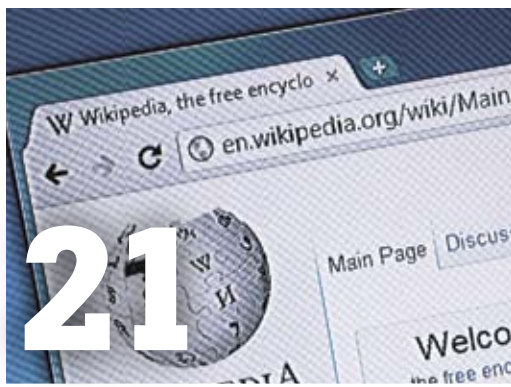
VI HAR PRESENTERAT KONKRETA FÖRSLAG för ett företagervänligare Sverige och för en ny välfärd sedan 1988. Hittills har vi publicerat drygt sjuttio skrifter.

Det finns mycket att önska för en företagare. Vi säger: förbättra företagarklimatet, halvera arbetsgivaravgifterna åtminstone för upp till tio anställda och förändra arbetsrätten så att det blir mindre riskabelt att anställa folk. Dessutom har vi startat Konkurrenskommissionen och Företagarombudsmannen för att få ordning på offentliga upphandlingar och för att hjälpa företagare i nöd.

Den personliga integriteten är en del av demokratin. Vi har startat Integritetsombudsmannen till skydd för medborgarnas privatliv. Onödig övervakning ska vi inte ha.

Vår röst behövs. Vi försöker göra något åt sakerna. Och det gör vi – med god hjälp av Sveriges företagare.

Den Nya Valfärdens arbete för ett bättre företagarklimat fortgår.

5 FORTSATT TJAT OM BÄTTRE VILLKOR FÖR FÖRETAGARNA

I 20 år har den politiskt oberoende tankesmedjan Den Nya Valfärden kämpat för att förbättra villkoren för småföretagarna. 20 000 företagare stöder arbetet.

6 CENTERLEDAREN ANNIE LÖÖF VILL MINSKA REGLERNA

Under hösten kommer Centerpartiet att ligga på för att riksdagen ska snabba på när det gäller att minska regelkrånglet för landets företagare, säger hon i en intervju.

10 INFÖRS NYSTARTZONER FÅR FÖRETAGEN TA SMÄLLEN

Det är företagare som får lättnader i zonerna, men räkningen ska betalas av andra företagare, genom höjning av arbetsgivaravgifterna som innebär 130 miljoner kronor om året för Sveriges företagare.

14 VI BEHÖVER ETT SAMHÄLLE SOM FRÄMJAR DYGDER

I höst ger Den Nya Valfärden ut en bok om dygdernas betydelse för välbudet och den ekonomiska utvecklingen. Den handlar bland annat om hur välfärdsstaten tränger ut det civila samhället.

Redaktör för tidningen är Lotta Gröning. Hon är filosofie doktor, journalist och egen företagare. Hon har arbetat på NSD (Norrländska Socialdemokraten) och Aftonbladet och är nu krönikör i Expressen. Hon har under många år skrivit om samhälle, politik och företagande. Hon har också drivit ett projekt i Norrbotten med pengar från staten som handlade om riskkapital och småföretagande.

17 SÅ TRIKAR SVERIGE MED EU

Vi svenskar tror ofta att vi själva, till skillnad mot exempelvis mindre lydiga italienare, på ett blåögt och lite naivt sätt följer EUs bestämmelser. Så är det inte, visar vår redogörelse.

18 GRANSKADE AV FÖRETAGAROMBUDSMANNEN

Den Nya Valfärden presenterar flera fall där kommuner sålt mark till underpris eller där företagare kommit i kläm.

19 VARFÖR ÄR DET SÅ FULT MED ORDNING OCH REDA?

Bertil Stålhammar, professor i pedagogik, skriver en krönika om skolan. Efter snart 40 års kamp mot mobbing i skolan tycks situationen knappt ha blivit bättre, skriver han.

20 SKATTEBETALARNAS EGENDOM SKÄNKES BORT

Företagandet handlar om konkurrens på lika villkor. När någon utnyttjar sin maktposition för att gynna sig själv eller sina vänner är det fel. Monopol är aldrig bra, inte heller är det bra om lokala politiker ges fri dispositionsrätt över gemensamma pengar och egendom.

22 GRANSKADE AV KONKURRENSKOMMISSIONEN

Har skattepengarna använts rätt? Har konkurrensen snedvridits? Konkurrenskommissionen är en oberoende expertgrupp som Den Nya Valfärden startade 1994. Här granskar vi nya fall.

Kriser skapas av dårskap och girighet

JAG VET ATT JAG SÄTTER MIG UPP mot en hel värld av erkända nationalekonomer, men jag tror, Gud hjälpe mig, att de har fel när de hävdar att krisen kan avhjälpas med ökade statsutgifter. Keynesianismen är vår tids religion.

KRISER ORSAKAS AV DÅRSKAP OCH GIRIGHET, oftast i kombination. Ett typexempel kan vara den amerikanska bolånekrisen för några år sedan, där smarta banker lyckades prängla ut osäkra fordringar på fattiga husägare till blåögda pensionsstiftelser. Eller när spanska banker finansierade fastighetsbolag som trodde att halva världen tänkte köpa en lägenhet på Costa del Sol. Eller när tyskarna lånade ut pengar till den grekiska regeringen som i sin tur erbjöd sinekurer till sina anställda och privilegier till många andra.

När smällen kommer blir det uppenbart att många människor och en hel del kapital används till fel saker eller inte alls. De är improduktiva. De kostar, men bidrar inte. Det kan handla om grekiska statstjänstemän, det kan handla om en överdimensionerad spansk byggbransch. Än värre blir det av att det överallt finns människor som av ett eller annat socialt skäl erbjuds försörjning utan motprestation. Vi kan göra moraliska distinktioner mellan en grekisk byråchef som inte kommer till jobbet och en bidragsförsörd tjugo-femåring i Hallsberg (av typ "den ene är en skurk och den andre ett offer") men den trista verkligheten är att båda utgör potentiellt nyttiga resurser som bara kostar pengar.

DET FINNS INGEN ANNAN LÖSNING på krisen än att återanvända sådana improduktiva resurser i nyttig verksamhet. Krislösning betyder omställning. Omställning kan betyda att flytta

någon annan stans, att gå ned i lön (till exempel genom inflation, vilket betyder att allt annat än den egna lönen går upp i pris), att hitta på en ny födkrok, att starta ett företag, att ge upp planerna på att bli internationell TV-kock och i stället börja arbeta i kassan på ICA. Detta har naturligtvis redan börjat, till exempel rapporteras att arbetslösa spanjorer kör utanför den brasilianska ambassaden i Madrid för att söka arbetstillstånd.

Men omställning är plågsamt. Detta kan inte nog understrykas. Omställning är plågsamt. Ingen gillar att gå ned i lön. I vissa länder går man hellre ut på torget och utropar en Vredens Dag. Ingen gillar att få sänkt pension. Ingen gillar att se sitt felinvesterade kapital gå om intet. Ingen gillar att definiera om sig från Oupptäckt Litterärt Geni till lagerarbetare. Den svåruthärdliga sanningen är därför att den enda möjliga lösningen är mycket obehaglig för ett stort antal människor.

FÖRETAGARE ÄR SÅDANA som utvecklar metoder att ta outnyttjade resurser i bruk vare sig dessa resurser är olja i marken eller avdankade grekiska byråchefer som just fått sparken. Ju mer felanvända resurser ett samhälle har, desto större är dess behov av företagare. En klok regering som ser sitt land drabbas av en kris gör därför allt för att uppmuntra företagare. (Underligt nog verkar detta inte ske i något land. Jag kan för mitt liv inte fatta varför.)

Men hur mycket företagsamhet som än må idagläggas så tar krislösningen tid. Det tar årtal innan ekonomierna är tillbaka på banan. Under tiden är många människor besvikna och arga.

SÄRSKILT DEMOKRATIER är sårbara för besvikna och arga människor. Efter-

som den moderna demokratin håller sig med föreställningen att politiker har verktyg att lösa alla problem vänder de arga människorna sin ilska mot politikerna, som synbarligen vägrar att utnyttja sin överlägsna makt för att snabbt eliminera krisen. Och politikerna känner pressen: "Vi vet vad som behöver göras, men vi vet inte hur vi ska bli återvalda när vi gjort det", sa EU-politikern Jean Claude Joncker redan för några år sedan.

Det är i det perspektivet man bör förstå föreställningen och förhoppningen att staten ska kunna lösa ekonomiska kriser genom att trycka pengar och spendera. Varje tid har sina magiska föreställningar om hur överheten ska lösa folkets problem. Tidigare försökte man mobilisera Gud till sin hjälp genom förböner i kyrkorna. I dag åkallar man Lord Keynes.

TANKEN ÄR ATT STATEN ska köpa saker och på så sätt få fart på ekonomins hjul. Men problemet är att staten inte har någon aning om vilka tjänster, branscher, industrier och prylar som kommer att skapa tillväxt och rädda oss undan krisen. Det vet ingen på förhand, det är något som utvecklas i den företagarledda naturliga utvecklingsprocess som är marknads-ekonomins framgångsformel. Om statsmakterna försökt köpa oss ur trettotalskrisen hade det naturligtvis varit synnerligen osannolikt att de prickat in de nyttigheter som utgjorde grunden för efterkrigstidens rekordår.

Då säger troende ekonomer att det inte spelar så stor roll hur staten spenderar, huvudsaken är att den spenderar så att det kommer ut köpkraft. Det talas för Sveriges del om investeringar i olika slags infrastruktur, till exempel järnvägar. Men det betyder ju bara att staten bygger upp en bransch för infrastruktur, som kanske inte behövs när ekonomin så småningom tar fart (av andra skäl). Det är inget fel på infrastruktur som behövs, men här handlar det att göra saker som inte ansetts behövas om det inte varit för arbetslösheten. När högkonjunkturen kommer står staten med en hemavlad gökunge som säkert inte går med på att avvecklas hur som helst. (Tänk Jas Gripen.) Vad är det för jätteskillnad mellan en överdimensionerad spansk byggsektor som skapats av kapitalistisk dårskap och en överdimensionerad svensk infrastruktursektor som skapats av svensk keynesianism?

I SJÄLVA VERKET ÄR DET MEST SANNOLIKA att statlig spendersamhet försenar krislösningen. Den omställning som behövs drabbar många hårt. Om folk blir arga är det mest naturliga för staten att lindra plågorna genom att låta folk slippa dem. Om den grekiska staten får nya lån är det mer sannolikt att den låter bli att sparka den onödige byråchefen än att den sparkar honom och utsätter sig för hans vrede. Statens natur är att värna om det bestående av det enkla skälet, som

Machiavelli påpekade, att de existerande intressena har mycket starkare röster och inflytande än framtidens dominerande intressen som i varje ögonblick bara befinner sig i sin linda. Därför förkunnas keynesianismen mer kraftfullt av stora, etablerade intresseorganisationer än av framtidens rallare, företagen.

KARL MARX KALLADE RELIGIONEN för ett opium för folket. Det ligger en del i det, för i den mån religionen, eller framför allt prästerna, uppmuntrade folk att be böner och uppmana Gud att lösa deras problem i stället för att göra det själva så är det klart att den knappast var gynnsam för mänskligheten på lång sikt. Det är nog på samma sätt med keynesianismen, ett fåfångt löfte om en snabbare, enklare lösning, en "quick fix".

RELIGIONEN HAR DEN SPECIELLA EGENSKAPEN att dess trovärdighet inte sätts ur spel bara för att den eventuellt inte levererar. Att bönerna kanske inte ger resultat uppfattas inte som ett tecken på att metoden skulle vara felaktig utan snarare på att bönen inte varit tillräckligt innerlig och ihärdig. Även keynesianismen har den egenskapen. I årtal har regeringar försökt lösa sina kriser genom ökade utgifter, men kriserna blir bara värre. Då anses det att ytterligare statsutgifter måste tillgripas, och funkar inte det krävs ännu större doser av samma medicin. Om Bryssel inte kan lösa krisen uppfattas det inte som ett tecken på att Bryssel faktiskt inte kan lösa krisen, utan som ett bevis för att Bryssel måste ha mer makt. Keynesianismen är en trossats som med förment vetenskaplighet hävdar att politiker har effektiva metoder att beveka ödet så att människorna slipper ta de svåra konsekvenserna av dåraktighet och girighet som gått över styr.

MÖJLIGEN ÄR DET OMÖJLIGT att vinna val på budskapet att det inte finns några "quick fixes". Det är tänkbart att folk inte skulle rösta på politiker som erkände politikens begränsade förmåga. Människor som inte längre tror på Gud behöver kanske i stället en stat med övernaturliga krafter att tro på.

Men jag har svårt att föreställa mig något sådant. Jag tror att folk fattar. Engelsmännen bet ihop när Churchill bara hade "blod, svett och tårar" att erbjuda och England upplevde sin kanske stoltaste tid. Demokratin blir bättre om politikerna talar klarspråk.

PATRIK ENGELLAU
ordförande, Stiftelsen Den Nya Valfärden

”Synliggör vi fler företag, inspirerar vi andra”

Per Schlingmann är numera moderaternas valstrateg, men har en bakgrund både som partisekreterare och statssekreterare till Fredrik Reinfeldt. Han är en av dem som förnyade politiken och skapade Nya Moderaterna. Jag träffade honom för att prata om framtiden och om hur han ser på småföretagens möjligheter i ett längre perspektiv.

Min första fråga till Per Schlingmann är hur han arbetar och vad som driver honom.

–Jag är otroligt nyfiken. Jag träffar många människor och tycker att det är lika intressant att följa den intellektuella elitdiskussionen som att möta landsbygdsupproret på Gotland. Det är viktigt att följa med hela vägen i frågor, inte bara skumma på ytan. Det måste man för att se värderingsförskjutningar. Framför allt måste man lita på sin egen intuition.

Vilka trender ser du och hur kommer småföretagen in?

–Konsumenterna kommer att spela en stor roll framöver, och framför allt viljan hos konsumenterna. Numera köper inte folk bara en vara eller tjänst, man vill också skapa någonting bra för samhället.

Men Per Schlingmann påpekar också att trender och värderingar strider mot varandra.

Ta till exempel konsumenter som gärna handlar ekologiskt men samtidigt på semestern sätter sig på planet till Thailand. Eller som Rebecca och Fiona, de är vänster men har inga problem att jobba med kapitalister som H&M.

Men, påpekar Per Schlingmann, alla länder är inte som Sverige, där finns andra värderingar.

–Jag besökte Electrolux nyligen som visade en ny dammsugare som var tillverkad av återvinningsmaterial. En storsäljare i Europa, men inte alls på samma sätt i USA eller i andra delar av världen.

DEN NYA VÄLFÄRDEN tycker Per Schlingmann är genuin. De har en stark reaktion mot den kapitalism som står för storskalighet. De har en positiv syn på småföretagare, entreprenörskap och viljan till eget ansvar.

En annan trend som Per Schlingmann pekar på är att kapitalismen håller på att definieras på ett annat sätt. Det är näringslivets stora utmaning just nu och det pågår förändring.

–Det växer fram en

mer långsiktig och ansvarsfull kapitalism. Se bara på reaktionerna av bankernas stora bonusar. Företagen måste inse att de är en del av samhället och att de måste ta ansvar för sina medarbetare och vara goda samhällsmedborgare.

Per Schlingmann berättar att han skrev en debattartikel i SvD redan 2009 apropå bankernas stora bonusar, där han efterlyste ett näringsliv som tog ansvar och bidrog till att ta Sverige ur krisen.

–Jag påtalade att det behövs ägare som tar ett långsiktigt ansvar. Företagsledningar som förstår att vara förebilder för många och agerar därefter. Aktörer som utvecklar det goda ledarskapet där varje medarbetare synliggörs och tas tillvara. Det blev ett väldigt liv om den artikeln, men idag tror jag inte att det är så många som upprörs av det budskapet. Det finns en insikt på grund av att konsumenterna ställer andra krav, de handlar som medborgare och företagen följer dem, säger Per Schlingmann.

Hur ser du på småföretagens ställning om 10 år?

–Utifrån ett samhällsperspektiv handlar det i grunden om två saker. Vårt behov av ekonomiskt välstånd och att fler kan få arbete. Det behövs en framväxt av tjänsteföretag. Vår rikedom bygger på att ta vara på alla som bor i Sverige och det förutsätter att småföretagen tas på allvar och att de kan utvecklas. Om 10 år bygger ekonomin på en värdekaptalism och de stora företagen är nätverk av många små företag som tillför varandra värde. Ungefär som Apple fungerar idag.

PER SCHLINGMANN MENAR att utmaningen för Sverige är att behålla kompetensen och att små företag kan växa. Nya frågeställningar växer fram, till exempel hos småföretagarna i städerna som har en oroande utveckling genom att småbutiker tvingas slå igen och istället flyttar stora kedjor in i stadsdelarna. Dessutom byggs stora köpcentra utanför städerna.

–Det är samma butiker i alla städer och det är småföretagen och dess underleverantörer som gör städerna levande. Jag hoppas att den utveckling vi ser nu kommer att ha avbrutits om tio år. I samhällsdebatten måste det lyftas den här typen av diskussioner och det är betydligt mer intressant än 3:12 reglerna.

»Ta till exempel konsumenter som gärna handlar ekologiskt men samtidigt på semestern sätter sig på planet till Thailand.«

Foto: Ulrika Vendelbo

Småföretagare måste synliggöras och tas på allvar för att Sverige ska utvecklas, säger Per Schlingmann.

MÅNGA FÖRETAGARE TYCKER att det händer väldigt lite, till exempel har Den Nya Valfärdens medlemsföretag krävt sänkt arbetsgivaravgift i 20 år.

–Det är inte så konstigt utan både rimligt och relevant att de vill ha sänkt arbetsgivaravgift. En företagare tittar givetvis främst på hur regelverket slår på företaget och vilken kostnadsmassa de har. Men även om vi sänker arbetsgivaravgiften så kommer kravet ändå att vara kvar. Företagarna, särskilt enmansföretagen, måste ju överväga att de också tjänat på jobbskatteavdragen.

POLITIKERNA HAR OCKSÅ ett annat uppdrag menar Per Schlingmann.

–Jag upplever att det finns en stor frustra-

tion bland företagare som handlar om det finansiella systemet. Systemet verkar vara i otakt med verkligheten och det bygger på varuproduktion och tar inte alls hänsyn till idéburna företag. Om staten och det finansiella systemet är ett hinder för utveckling då är det allvarligt.

Per Schlingmann understryker att Sverige har bättre förutsättningar än många andra länder när det gäller utveckling.

–Vi har god ekonomi, vi har en tillit till varandra och vi rankas som världens mest kreativa land, vi är innovativa och vi har en trygghet.

PER SCHLINGMANN SER ett problem i att vi har få medelstora företag och att de företag som ligger utanför storstadsregionerna nästan aldrig lyfts fram trots att de ofta är världsledande. Det är bara börsföretagen som det snackas om.

Per Schlingmann efterlyser bättre näringslivsrapportering.

–Synliggör vi fler företag då inspirerar det också andra, säger Per Schlingmann som sedan måste rusa vidare till nästa möte. □

Gustav Fridolin om Miljöpartiets företagarpolitik:

Eftersom mycket tyder på att framtidens jobb kommer skapas i småföretagen tycker Miljöpartiet att Sverige behöver ställa om till en småföretagarkultur. Personalkostnader utgör ofta den största kostnadsposten hos småföretag, och därför anser vi att en sänkning av arbetsgivaravgifterna är en bra åtgärd för att öka efterfrågan på arbete och ett led i att luckra upp storföretagspolitiken som missgynnat småföretag med skatteförmåner och andra specialregler.

Sjuklöneansvaret är uppenbarligen en tung börda för småföretag, där kostnaden blir oproportionerligt stor om en anställd blir sjuk. Vi tror också att sjuklöneansvaret utgör ett hinder för småföretag att

»Personalkostnader utgör ofta den största kostnadsposten hos småföretag, och därför anser vi att en sänkning av arbetsgivaravgifterna är en bra åtgärd.«

expandera. Arbets sökande med lång sjukdomshistoria kommer lättare in på arbetsmarknaden om sjuklöneansvaret slopas, eftersom småföretagen därmed tar betydligt mindre risker när de anställer före detta sjukskrivna.

EN STOR MAJORITET av Sveriges företagare, 73 procent, har inte upplevt att regelbördan har minskat sedan regeringen tog över. Miljöpartiet vill därför ändra på detta och göra det mindre krångligt att starta och driva företag, dels genom att slopa sjuklöneansvaret, men även genom att Regelrådet permanentas, att ett regelkravsregister inrättas och att regelförenklingsarbetet sprids till kommuner och landsting.

Miljöpartiets två viktigaste åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för småföretagande handlar om sänkt arbetsgivaravgift och slopat sjuklöneansvar för småföretag. Här har vi tagit fram konkreta förslag som vi kommer att presentera i budgeten.

Gustav Fridolin,
språkrör Miljöpartiet de Gröna

Det är frustrerande att så lite händer för småföretagare. För att få fler arbetstillfällen måste man börja i rätt ända, säger Jan Falk.

Vi fortsätter att tjata om bättre villkor för företagarna

– Vi har tjatat i 20 års tid om bättre villkor för företagarna. Kraven är ungefär desamma under årens lopp och oavsett regering så tar det tid att förbättra villkoren för småföretagare, säger Jan Falk som tillsammans med sina 25 säljare pratar med 100 000 företagare varje år om deras situation.

Den Nya Valfärden är en politiskt oberoende, opinionsbildande tanke- och verksamhetsmedja som arbetar för demokrati, välfärd och företagande. De har 20.000 företagare som årligen stöder arbetet för en bättre samhällsmodell för småföretagen.

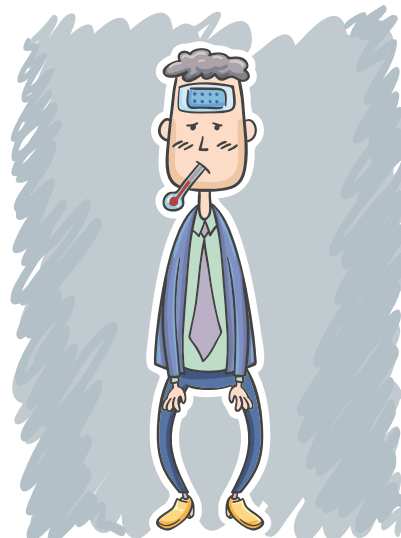
– 75 procent av våra företagare är småföretagare med max fem anställda. Resten är medelstora och större företag. Vi pratar kontinuerligt med dem för att pejla stämningen. Nu gror det ett missnöje bland företagarna. De är trötta på att det aldrig händer någonting. Trötta på att alla partier säger att småföretagarna är viktiga, men det är mest tomt prat säger Jan Falk.

PÅ VÄGGEN I Jan Falks arbetsrum sitter, inom glas och ram, första sidorna på Den Nya Valfärdens tidning som i 20 års tid gått som annonsbilaga i DN. Jan Falk skratrar och pekar på ett uppslag med Björn Rosengren som lovade när han var näringsminister att ta itu med regelkrånglet.

– Då gjordes också en ordentlig genomgång över alla regler och vad det skulle innebära att ta bort dem. Men det blev ingen större förändring och slutsatsen jag kan dra av politikernas arbete med reglerna under det gångna 20 åren är att för varje regel de tar bort skapar de tre nya, säger Jan Falk.

Den hetaste frågan under alla år för företagarna är ändå kravet på sänkta arbetsgivaravgifter. Den Nya Valfärden kräver halverade arbetsgivaravgifter för företag upp till tio anställda för att minska personalkostnaderna.

– Visst har arbetsgivaravgifterna sänkts och nu senast för ungdomar och invandrare. I de fallen förstår regeringen uppen-

Det är glädjande att vi börjar få respons när det gäller sjuklönekravet.

barligen att sänkta arbetsgivaravgifter kan leda till fler jobb. Men när det gäller en generell sänkning är det stopp. Senast kom förslaget med Nystartszoner som innebär att arbetsgivaravgiften höjs för alla utanför zonerna för att finansiera reformen. Det är knappast ett beslut som skapar nya jobb, det är ett som är säkert, säger Jan Falk.

Sänkningen av arbetsgivaravgifterna är verkligen en åtgärd som hamnat i långbänk.

– Politikerna får inga politiska poänger av att genomföra reformer som inte kan räknas hem inom mandatperioden. Jag tror att viljan att behålla makten efter nästa val är större, så det gäller att visa snabba resultat och det gäller oberoende vilken färg sittande regering har, säger Jan Falk.

EN ANNAN FRÅGA som engagerar företagarna är sjuklöneansvaret. Där har ett visst

hopp börjat spira genom Stefan Löfvens löfte att ta bort den andra sjuklöneveckan. Regeringen har också sedan en tid tillbaka tillsatt en utredning som ska se över hela socialförsäkringssystemet, och som ska vara färdig nästa år.

– Redan för 10 år sedan drev vi att man skulle slopa den tredje sjuklöneveckan. Utgångspunkten för oss var att företagen bara skulle betala de sjukskrivningar som var arbetsrelaterade. Vi kan inte ha ansvar för vad folk gör på semestern och sjukdomar och olyckor som händer där. Vi har intensivlobbat för en borttagning av den andra veckan en längre tid nu och det är glädjande att vi börjar få respons även i den frågan.

TRYGGHETEN FÖR FÖRETAGARE behöver också ses över, en egenföretagare t ex, har sju karensdagar vid sjukdom medan den anställda har en. Företagaren har överhuvudtaget ett uruselt trygghetssystem, säger Jan Falk.

Det är många problem som skulle behöva åtgärdas för att få ett bättre företagarklimat. Mycket handlar om arbetsrätten.

– En viktig åtgärd är att förlänga provanställningstiden. Sex månader är för kort tid, det tar tid att lära upp folk, tid att lära känna dem ordentligt för att våga ta steget att anställa.

Andra problem som Jan Falk lyfter upp är reglerna för utländska lastbilar inom transportsektorn, med bl a blanka däck och ful diesel. Det ställer till mycket elände för inhemska åkerier. Inom byggbranschen konkurreras småföretagen ut av utländska entreprenörer som dumpar priserna med låga löner.

– När det gäller energi och bränslekostnaderna är det ingen som bryr sig.

Det är frustrerande. För att få fler arbetstillfällen måste man börja i rätt ända. Det sägs hela tiden att företagen ska skaffa jobb, men så är det inte. Företagen kan skapa jobb om de får ett vettigt företagarklimat att arbeta i, säger Jan Falk. □

”Jag välkomnar den ständiga längtan efter bättre villkor”

När Annie Lööf får syn på den lista som den Den Nya Valfärdens företagare tagit fram som angelägna reformer för ett bättre företagsklimat skrattar hon igenkännande och säger att alla krav på listan har Centerpartiet som prioriterade frågor.

– Inför budgeten har vi ställt tydliga krav, hela listan är min ”top of mind”.

Annie Lööf brinner för företagen, hon är engagerad och pratar fort.

– Alla företag är viktiga från de stora basindustrierna till entreprenören och innovatören från RUT-företagen och bonden via tillverkningsföretaget.

Annie Lööf lyfter fram två grundläggande aspekter som företaget står för, nämligen ekonomi och frihet.

– Ska vi ha pengar till infrastruktur, till ett tryggt socialförsäkrings-system, till satsningar på välfärden då krävs det företagare som är villiga att växa och skapa jobb. Det är bara så vi får in skatteintäkter.

DEN ANDRA ASPEKTEN ÄR att varje människa ska få förverkliga sin dröm, den frihetliga aspekten.

Många har en dröm om att få äga sin egen tid och det kan man addera med entreprenörskap som också skapar jobb för andra.

Vilka reformer är realistiskt att genomföra på Den Nya Valfärdens lista?

– Om vi tar sänkta arbetsgivaravgifter som ett exempel så har vi redan sänkt arbetsgivaravgifterna med 30 miljarder sedan 2006. Men vi vill gärna fortsätta att sänka avgifterna generellt, men det är väldigt dyrt. En procentenhet ner kostar ungefär på 11 miljarder kronor. Det säger sig självt att det inte kan bli så många procent i varje budget. Men det är viktigt att ligga på i den frågan.

MEN ANNIE LÖÖF ser att det finns svårigheter att få gehör för att sänka arbetsgivaravgifterna.

– Det är bara en liten klick som vet vad arbetsgivaravgifterna är. Det finns inte direkt något folkligt tryck på dessa 31 procent i skatt som tas utöver lönen.

Centerpartiet har varit pådrivande när det gäller att få en utredning om nystartzoner som många företagare är kritiska till.

– Det är viktigt att vi får människor i utsatta områden i arbete. Jag är fullt medveten om att det är en svår gränsdragning vi har när det gäller var den lägre arbetsgivaravgiften ska gälla. Vi måste helt enkelt få fram rätt verktyg. Jag vill avvakta remissvaren innan jag tar slutgiltig ställning.

ANNIE LÖÖF TYCKER att det var bra att Stefan Löfven nu föreslår att den andra sjuklöneveckan ska avskaffas.

– Jag gav honom beröm för det, men vi har drivit kravet i flera år.

Det har hänt en del även när det gäller arbetsrätten menar Annie Lööf.

– Trots de interna diskussionerna i regeringen så har man förändrat visstidsanställningar som skapat en större flexibilitet.

Mindre regelkrångel är ett ständigt återkommande krav. Maud Olofsson fick också en del kritik för att det hände så lite på det området.

– Vi fick kritik eftersom förväntningarna var så stora. Men Sverige är ett av länderna i Europa som minskat regelbördan mest, det var ett trendbrott när vi minskade med sju procentenheter eller sju miljarder.

UNDER HÖSTEN SKA Annie Lööf presentera en skrivelse till riksdagen om hur man kan snabba på regelminskningarna ytterligare.

– De flesta företagare klagar på blankethysterin. Vi har en utredning i gång som tittar på om det går att skapa en databas när det gäller blanketter, så att företagare kan lämna uppgifter en gång till en databas och där myndigheterna kan hämta hem informationen.

En annan återkommande kritik är de långa handläggningstiderna hos länsstyrelse och kommuner.

– Där arbetar vi tillsammans med Tillväxtverket och SKL om hur man kan minska handläggningstiderna. En översyn görs också i den finan-

– Företagarna måste få sänkta kostnader och ett utbildningssystem som svarar upp mot den kunskap och kompetens som företagarna behöver, säger Annie Lööf.

siella strukturen, där staten står för två procent av riskkapitalet eller 17 miljarder på sex statliga aktörer.

– Jag vill ha ett investeraravdrag så att det lönar sig för privatpersoner att satsa i små företag, i den tidiga expansionsfasen.

Det som centern drivit hårt i budgetförhandlingarna är att permanenta lärlingssystemet och att

höja ersättningen för företagen. Tittar vi på Sverige utifrån ett 70-tals perspektiv så hade vi då stora industrier och en stor offentlig sektor. Det är först de senaste 30 åren vi har sett en boom av mindre företag och de är dessa som har stått för tillväxten.

DET VIKTIGASTE ENLIGT Annie Lööf inför framtiden är att företagen får sänkta kostnader och att Sverige får ett utbildningssystem som skapar en bra kompetensförsörjning.

– När jag gick i skolan, och det var inte så länge sedan, fick vi lära oss att bli arbetstagare. Vi fick aldrig testa att driva företag men därremot lära oss hur facket fungerar.

Skolan måste satsa på entreprenörskap, på kreativt tänkande så unga människor vågar bli entreprenörer.

Annie Lööf tycker inte att företagarna är gnälliga.

– Det jag uppskattar mest hos företagen är att man är otålig. Man vill se snabba förändringar, politikens kvarnar mal långsamt. Jag välkomnar den ständiga längtan efter bättre villkor som finns hos företagen, jag ser inte företagare som ett särintresse. □

»Det är viktigt att vi får människor i utsatta områden i arbete. Jag är medveten om att det är en svår gränsdragning vi har när det gäller var den lägre arbetsgivaravgiften ska gälla.«

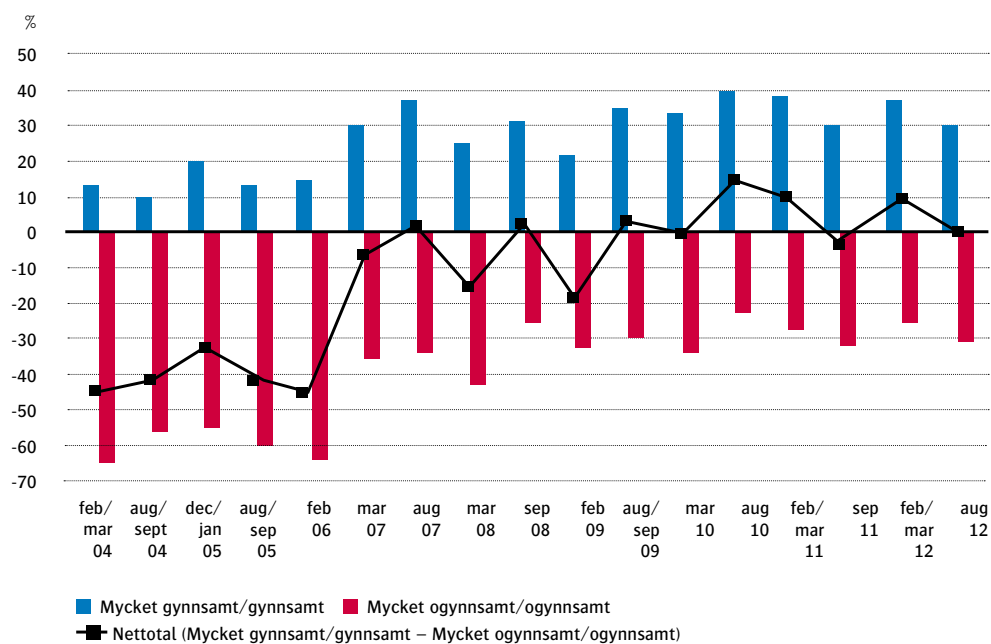
Företagarklimatet fortsatt svagt

Sedan åtta år tillbaka har Den Nya Valfärden med hjälp av opinionsundersökningsföretaget SKOP mätt svenska företagares uppfattning om företagarklimatet.

Den fråga som ställts är följande: "I Sverige pågår en debatt om företagarklimatet, det vill säga om det råder gynnsamma eller ogynnsamma villkor för företag i Sverige idag. Anser du att företagarklimatet för den som vill starta och driva småföretag i Sverige idag är mycket gynnsamt, gynnsamt, varken/eller, ogynnsamt eller mycket ogynnsamt?"

Så här ser det ut:

Hur företagares/företagsledares åsikt om företagarklimatet utvecklats

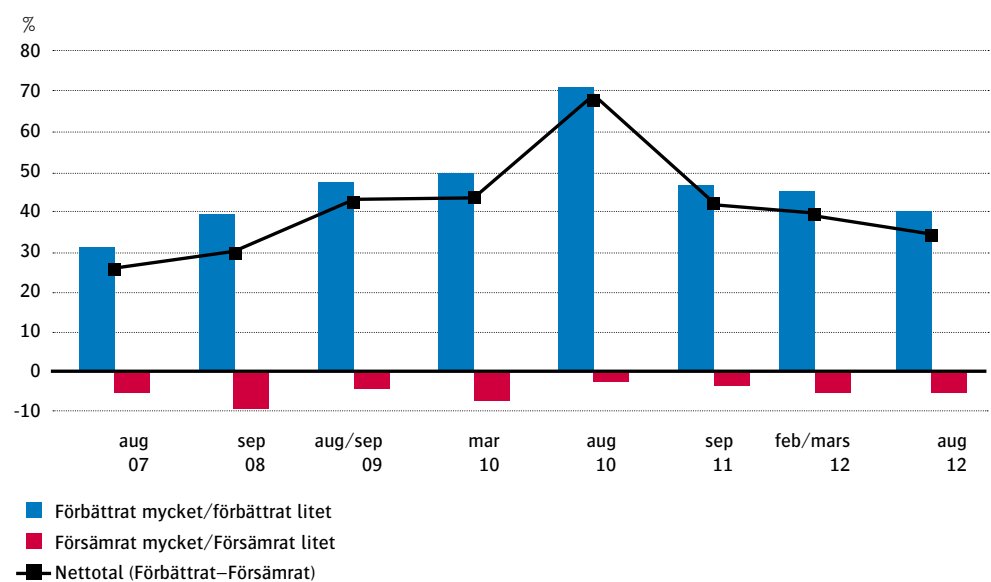
INNAN ALLIANSREGERINGEN kom till makten 2006 var företagarklimatet, som företagarna såg det, mycket dåligt. Bara strax över tio procent av företagarna tyckte att företagarklimatet var gynnsamt, medan över 60 procent ansåg att det var ogynnsamt. När Alliansregeringen vann valet gjorde kurvan ett glädjeskutt – men har sedan dess legat stilla.

Uppenbart var blotta faktum att en ny regering kom till nog för att göra företagarna på bättre humör, men sedan 2006 har inga förbättringar inträffat. Fortfarande är de som svarar "ogynnsamt" lika många som de som svarar "gynnsamt".

En förklaring är nog att Alliansregeringen tyvärr inte gjort mer för företagarna än att finnas till. Som moderaternas partistrateg Per Schlingmann säger på annan plats i den här tidningen planeras exempelvis ingen sänkning av arbetsgivaravgifterna eftersom kravet på en sänkning "ändå [kommer att] vara kvar även om vi sänker arbetsgivaravgiften".

40 procent av företagarna tycker att Alliansregeringen förbättrat företagarklimatet medan bara fem procent anser att företagarklimatet försämrats av regeringen, vilket framgår av följande diagram från SKOP:

Har alliansregeringen förbättrat eller försämrat företagarklimatet i Sverige?

DET KANSKE ÄR som Schlingmann förmodar att företagarna har övervägt att "de också tjänat på jobbskatteavdragen". □

Krönika Lyckade företagare Nyfikenheten är nyckeln till framgång

ALLT FÖRETAGANDE Börjar med en idé. Sådana kan uppstå på de mest oväntade sätt, men frågar man de främsta entreprenörerna, inser man snart att deras position inte är någon slump. De som skapar de mest framstående företagen med flest nöjda kunder, och erhåller de främsta utmärkelserna, har ett gemensamt: de är nyfikna.

Nyfikenhetens motsats är självtillräckligheten. När de två möts, till exempel i ett möte mellan två människor som drivs av de respektive egenskaperna, uppstår ofta en spänning. Självtillräckligheten blir på defensiven av att möta nyfikenheten. Tycker att nyfikenheten försöker göra sig märkvärdig, som om det redan kända och prövade inte skulle duga, eller vara fint nog.

MEN FÖR NYFIKENHETEN finns inte tid för sviktande självkänsla; det finns ju så mycket att upptäcka, utveckla, göra bättre, inspireras av. Som sagt – de framgångsrika har satt det i system. Det kan handla om den prisbelönta kocken, som varje år lägger ansevärd tid på att resa runt tillsammans med sina medarbetare i världen för att leta uppslag till förbättringar på mat, presentation, teman eller interiör.

Eller ta den lilla frisörsalongen, som i en liten stad och i hård konkurrens aldrig missar en mässa där man kan få del av de senaste trenderna, teknikerna och produkterna. Och det kan också vara den stora koncernen, som vågar ställa utmanande frågor om hur effektiva de stora välfärdsystemen är, och vad som händer om man vågar släppa in entreprenörerna.

"Vi lever i ett kunskapsamhälle nu", säger både politiker och företagsledare. Vad betyder det? Jo, att spelreglerna som gällde i jordbruks- och industrisamhällena modifieras. Och trumf på hand har den som förmår ta till sig, använda, analysera och förädla kunskap. Den kunskapen

bärs potentiellt av varenda människa. Ingen kan förutse vilka personer som kommer att bidra med vad i ett samhälle. Därför måste vi maximera våra möjligheter genom att se till att varje person får chans att utveckla sin fulla potential.

DET FINNS OCKSÅ DE som utgör genvägar till kunskapen: de som är så nyfikna att de till och med byter land. Utvandrare har i alla tider utgjort en slags förtrupp nyfikenhetsmässigt. Och de är många, som har satt sig över både självtillräcklighet och trygghet. De är studenter och civilingenjörer, idrottare, servitriser, kockar, webb-designers, diplomater, pensionärer, hotellpersonal, spa-massörer, skollärare, modefolk, reklamare, jurister, journalister, skoförsäljare, bagare och forskare...

En del av dem gör det så enkelt för oss; de flyttar hem till Sverige igen. Runt 20 000 hemvändande svenskar kommer från utlandet varje år. Vad som finns i deras bagage efter fem eller kanske 25 år får man bara veta om man frågar – de är nämligen lite försiktiga med att dela med sig, eftersom de känner på sig att somliga kan uppfatta det skrytsamt. Men frågar man mer än "hade ni det bra, är det skönt att vara hemma igen och är du tillbaka på samma jobb", så lovar jag att varje hemvändande är en veritabel skattkista av kunskaper. Lite nyfikenhet är allt som behövs. □

TOVE LIVVENDAHL
FÖRFATTARE OCH SAMHÄLLSDEBATTÖR
SENIOR FELLOW FORES

Sveriges företagare:

Slopa sjuklönen så anställer vi 150 000 personer!

Få saker retar Sveriges småföretagare så mycket som tvånget att betala två veckors lön för en anställd som är frånvarande på grund av sjukdom. Företagarna tycker inte att det finns något fog för detta.

Det är ju inte arbetsgivarnas fel att en medarbetare blir sjuk. För övrigt är det orättvist. Ta fallet med taxiåkaren som hade en anställd. Båda drog in så mycket så det räckte till en lön (plus lite till). När åkaren var sjuk fick han ingen lön, för den anställdes dagskassa räckte bara till hans egen lön. Och när den anställda var sjuk fick åkaren heller ingen lön, för det han drog in skulle gå till den anställdes sjuklön.

Mellan den 27 och 31 augusti 2012 intervju-

ade opinionsundersökningsföretaget SKOP på Den Nya Valfärdens uppdrag drygt 600 företagare/företagsledare om sjuklöner. Den fråga som ställdes var: "Skulle ditt företag anställa fler personer om försäkringskassan tog över hela betalningsansvaret vid sjukskrivningar så att företaget slapp betala någon sjuklön överhuvudtaget?"

Två av fem företagare/företagsledare (38 procent) svarar att de skulle anställa fler personer om de slapp sjuklönen.

Det är framför allt de mindre företagen som säger att de skulle anställa, vilket framgår av det vänstra diagrammet.

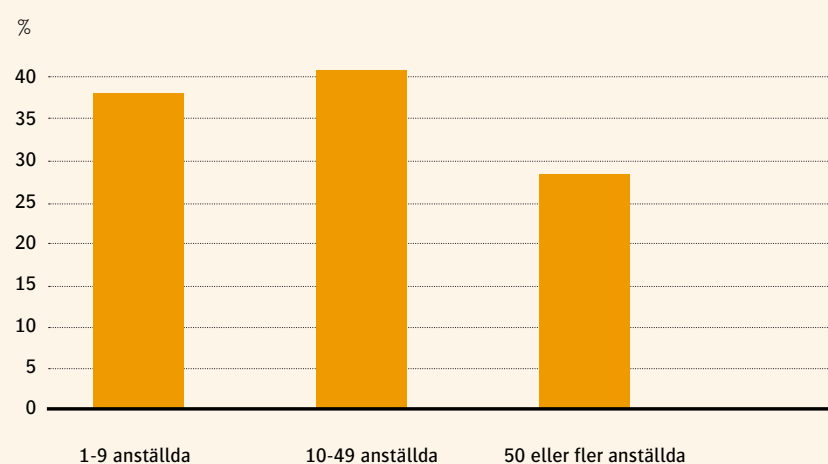
SKOP FRÅGADE OCKSÅ hur många fler företaget skulle anställa om det slapp betala sjuklön. Det visar sig att företagen i genomsnitt skulle anställa 0,58 fler personer om de slapp sjuklöneansvaret. Det högra diagrammet nedan visar hur det ut efter företagsstorlek.

Detta är sensationellt. Det finns omkring 250 000 företag i Sverige som har någon anställd. Om vart och ett av dessa företag anställde 0,58 personer skulle det bli nästan 150 000 nya jobb.

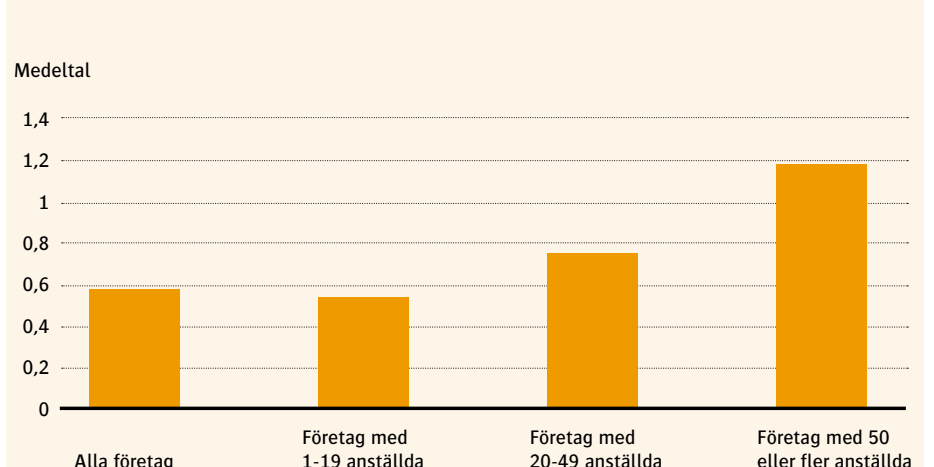
Om man nu kan lita på vad företagarna säger. □

»I undersökningen är det framför allt de mindre företagen som säger att de skulle anställa fler personer.«

Andel av företagen som skulle anställa fler om de slapp sjuklöneansvaret, augusti 2012

Hur många fler skulle företaget anställa om ni slapp betala sjuklön? Medeltal, augusti 2012

Barkbröd eller Vredens dag

– två metoder för krishantering

Frågan kommer alltid upp när jag föreläser, säger Johan Norberg, författare till bland annat "Till världskapitalismens försvar" och "En perfekt storm", en dissektion av den senaste finanskrisen. Ändå ser vi sällan frågan i tryck. Den hörs sällan i radio eller tv. Kanske beror det på att den låter för mästrande och pösmunkig. Likväl finns frågan där, i olika varianter. Alldeles under ytan:

"Varför tar sig inte grekerna/spanjorerna/valfritt konkursbo i kragen och börjar arbeta?" "Vad tror de att de kan vinna på att demonstrera, bråka och slåss?" "Varför lär de sig inte av balterna? När de hamnade i klistret härom året bet de ihop och kavlade upp ärmarna."

Oförskämda frågor, måhända. Men inte ointressanta. Finlands nationalskald Johan Ludvig Runeberg var där och nosade för nästan 150 år sedan:

"Högt bland Saarijärvis moar bodde
bonden Paavo på ett frostigt hemman,
skötande dess jord med trägna armar;
men av Herren väntade han växten."

Herren är nu inte så rundhänt:

"Våren kom, och drivan smalt av tegen,
och med den flöt hälften bort av brodden;
sommarn kom, och fram bröt hagelskuren,
och av den slogs hälften ned av axen;
hösten kom, och kölden tog vad övrigt.

Paavos maka slet sitt hår och sade:
'Paavo, Paavo, olycksfödde gubbe,
tagom staven! Gud har oss förskjutit;
svårt är att tigga, men att svälta värre.'

Paavo tog sin hustrus hand och sade:
'Herren prövar blott, han ej förskjuter.

Blanda du till hälften bark i brödet,
jag skall gräva dubbelt flera diken,
men av Herren vill jag vänta växten."

PAAVO KAN TA STAVEN och gå på tiggargrät, kanske till Bryssel och Berlin. Han kan använda staven som tillhygge för att uttrycka sin ilska. Han kan förbanna Gud och de bönder som orättvist förskonats från missväxt. Han kan deklarerat att han "inte tar någon skit", eller, för att använda ett begrepp som kommit i svang sedan den arabiska våren, utlysa en "Vredens dag".

Men det gör han inte. Han gräver nya diken. Det går förstås åt helvete igen. Men inte ens det får Paavo att byta strategi:

"Blanda du till dubbelt bark i brödet,
jag vill gräva dubbelt större diken"

Han är envis, Paavo.

Det är detta präktiga karaktärsideal som ligger och skvalpar under offentlighetens blanka spegel, när rytandena från eurokrisens länder kommenteras. Men det låter så uråldrigt att säga det rakt ut. Barkbrödets strategi, kan man ana, har avskrivits som undersåtens strategi. Alternativet är att betrakta varje prövning som en orättvisa, som någon annan bär ansvar för. Och orättvisor ska mötas med protester.

"Kontrasten är otrolig" säger Johan Norberg, som både besökt Baltikum och Grekland i kris. "Lettland gick igenom en grekisk depression på ett år. Produktionsbortfallet var nära en femtedel. Åtstramningen stenhård. Men det ledde knappt till några protester. Regeringen blev omvald."

Man skulle kunna uttrycka det så här: Å ena sidan bonden Paavo, å andra sidan nobelpristagaren och marxisten Dario Fos "Vi betalar inte!". Eller så här: de som anser sig ha eget ansvar för sin situation blandar bark i brödet om det kärvar. De som tycker att någon annan bär ansvaret utlyser en Vre-

dens dag. Vad beror skillnaden på?

Johan Norberg ser flera trådar:

"En är förtroendet, inte bara för politiker, utan för medmänniskor i allmänhet. En av de saker som skakat mig när jag besökt Grekland är att grekerna inte bara betraktar politiker som skurkar, som en ockupationsmakt med mänskligt ansikte. De ser alla som skurkar. Om krisen upplevs som medvetet lurendrejeri finns ingen poäng med att anstränga sig. Man kommer ändå att bli lurad."

Psykiatikern David Eberhard, författare till böckerna "I trygghetsnarkomanernas land" och "Ingen tar skit i de lättkränkta land", är inne på ett liknande spår:

"Vredens dag-strategin förutsätter att man skiter i ordningen, det är i någon mening den regelrätta hämnaden. I en väldigt kontrollerad miljö är Vredens dag omöjlig, eller i alla fall mycket dyr. Då kommer pansarvagnarna fram. Scenarierna är helt olika. Grekerna lever i en tradition där de styrande antas vara bovar och banditer. Krisen för baltstaterna var ingenting mot vad de varit med om under ett halvt sekel av sovjetisk ockupation. Uppror var ingen lösning för dem."

ÄR DÅ PROBLEMET att världen inte enbart består av renliga protestanter som går upp i ottan och åter inlagd sill? Tomas Nicolin, styrelseledamot i bland annat SEB och Nobelstiftelsen, menar att det snarare är det allmängiltiga som är intressant: "det är lätt att vänja sig vid ökade inkomster, men svårt att vänja sig vid lägre. Balterna hade snabbt fått det bättre, men bara under en kort tid." Krisens Grekland borde påminna oss om hur sårbara alla samhällsbyggen är, inte göra oss malliga:

"Om eliten slutar att betala skatt och flyttar pengar utomlands – oavsett om det är lagligt eller ej – sägs samhällskontraktet upp. Greklands kris säger mindre om nationalkaraktär än om dysfunktionella samhällsbyggen. När korruption och roffamentalitet får fäste, är det svårt att backa tillbaka."

Johan Norberg anar en komplicerad väv av historia, tradition och institutioner:

"Det finns en skillnad mellan att se världen som en plats där man i första hand navigerar mellan naturkrafter och ekonomiska lagar, eller som en plats där allt som räknas är att navigera i förhållande till andra människor. Ju mer kollektivistiskt ett samhälle är, ju mer som avgörs av skrän, fack och organiserade intressen, desto mer egoistiskt och kortsiktigt måste man agera som privatperson. I Grekland finns få naturliga lojalitetsband. Lojaliteten är köpt och organiserad. När det systemet havererar finns inget att falla tillbaka på. Att strama åt fungerar bara om man samtidigt gör strukturreformer som leder till att det lönar sig att slita som bonden Paavo. I Grekland blir sådana reformer inte av. Ingen vill ge upp några privilegier, eftersom de förutsätter att alla andra kommer att slinka undan."

FRÅGAN LIGGER UNDER YTAN, men svaret är inte lika nära. Går det att strama sig ur krisen när Vredens dag, snarare än barkbrödet, är den naturliga strategin att möta prövningar? Blir inte resultatet bara än mer vrede? Måste politiken anpassa sig och hitta någon annan, mer barkbrödsbenägen, som betalar?

Tredje gången gillt går det bättre för Paavo. Hans hustru jublar:

"Paavo, Paavo, tag med fröjd till skäran!
Nu är tid att leva glada dagar,
nu är tid att kasta barken undan
och att baka bröd av råg allena."

Men så lätt gör man inte Paavo munter:

"Kvinna, kvinna, den blott tål att prövas,
som en nödställd nästa ej förskjuter.
Blanda du till hälften bark i brödet,
ty förfrusen står vår grannes åker!"

Det är vackert att hjälpa sin nästa. Men jag undrar om Paavo skulle ha blandat bark i brödet för att rädda Grekland. □

JOHAN HAKELIUS, Skribent

– I Grekland finns få lojalitetsband. När systemet havererar finns inget att falla tillbaka på, skriver Johan Hakelius.

Nystartszoner

Svenska företagare betalar 52 000 kr per jobb för 2 000 personer i utsatta områden

Regeringen vill ta ett krafttag för att skapa jobb åt invandrare i de mest utsatta områdena. Därför inrättas projektet Nystartszoner, som innebär att några tusen jobb flyttas till zonerna från resten av Sverige till en kostnad av omkring 52 000 kronor per jobb.

Regeringen har en "gällande finansieringsprincip" som medför att Sveriges företagare ska stå för fiolerna.

Regeringens senaste åtgärdsförslag inom invandringpolitiken presenterades nyligen i SOU 2012:50 Betänkande av Utredningen om nystartszoner. Det handlar om att göra en särskild insats för de boende i särskilt utsatta områden, närmare bestämt områden där färre än 44,5 procent av befolkningen har jobb, andelen som har långvarigt försörjningsstöd uppgår till 6,8 procent och andelen utan gymnasieexamen överstiger 31,3 procent. (Hur utredningen kommit fram till just dessa märkvärdigt exakta tal förstår man inte ens om man läser betänkandets "Sammanfattning på lätt svenska".) Sådana områden kallas "zoner".

Zoner finns i tolv kommuner och härbärgerar totalt 138 000 individer varav över hälften bor i Malmö och Göteborg och ungefär 80 000 befinner sig i arbetsför ålder (20–64 år).

ETT FÖRETAG SOM ETABLERAR SIG i någon av zonerna ska få arbetsgivaravgifterna sänkta med två tredjedelar – dock max omkring 70 000 kronor per år och anställd – under en femårsperiod under förutsättning att minst en fjärdedel av arbetskraften är bosatt inom zonen.

Utredningen bedömer att det mest handlar om att importera redan existerande jobb till zonerna från resten av landet, vilket anses lite bekymmersamt:

"Erfarenheter från Frankrike har visat att en inte obetydlig del av den sysselsättningsökning som man kunnat påvisa där beror på att verksamheter utanför den ekonomiska frizonen flyttat in i zonen. Uppskattningsvis har ungefär hälften av de skapade arbetstillfällena inom den ekonomiska frizonen uppstått p.g.a. en sådan omfördelning av arbetstillfällen, snarare än att genuint nya jobb skapats... Ur ett nationellt perspektiv kan detta dock ses som ett problem, då arbetstillfällena försvinner från ett annat område. Det kan också vara så att en verksamhet flyttas till ett nytt område och därmed blir mindre effektiv än det var i sitt gamla område."

Utredningen beräknar att projektet minskar statens intäkter med 112 miljoner kronor per år (eftersom de jobb som flyttas renderar lägre arbetsgivaravgifter till finansdepartementet). Eftersom den maximala skattesänkningen per anställd uppgår till omkring 70 000 kronor om året betyder detta att utredningen räknar med att det blir minst 1 600 jobb. Men eftersom alla anställda inte får maxrabatt blir det rimligtvis fler jobb, kanske 2 000 eller mer.

Men det är inte den enda negativa konsekvensen för staten. Det tillkommer kostnader, till exempel för "anpassning av Skatteverkets IT-system för att hantera avdragen för verksamhet i nystartszon", och en halv miljoner kronor; "Löpande hanteringskostnaderna för Skatteverket", 0,5 miljoner kronor om året; vidare kan "Tillväxtverket komma att behöva besvara frågor", 0,1 miljoner kronor om året; "en effektutvärdering år 2020",

en miljon kronor; fler rättegångar eftersom det kan bli bråk om regeltolkningen, en miljon kronor om året etc.

Totalt beräknas en nota kring 130 miljoner kronor om året. En viktig fråga är vem som ska betala. För sådana frågor har Finansdepartementet skaffat sig en "princip" av innebörd att "finansiering ska föreslås inom samma område som det som är föremål för utredningen", till exempel att en ökning av ett bidrag till kulturen ska betalas med en minskning av ett annat anslag till kulturen.

NÄR UTREDNINGEN TILLÄMPAR denna finansieringsprincip upphör projektet plötsligt att handla om integration av särskilt utsatta invandrare och blir i stället en reform av arbetsgivaravgifterna. Pengarna ska således inte tas från invandrings- eller ens från arbetsmarknadspolitiken: "En alternativ tolkning av

gällande finansieringsprinciper kan medge finansiering av utredningens förslag genom en minskning av ett eller flera befintliga arbetsmarknadsstöd. Utredningen har undersökt denna möjlighet men har kommit fram till att det f.n. inte bedöms lämpligt att genomföra några besparingar på detta område."

I STÄLLET MENAR UTREDNINGEN att företagarkollektivet bör ta smällen. Det är ju företagare som får lättnader i zonerna och då ska räkningen betalas av andra företagare, närmare bestämt genom en höjning av arbetsgivaravgifterna med 0,01 procentenheter, vilket på en total lönesumma på 1 300 miljarder kronor blir 130 miljoner kronor om året för Sveriges företagare. Det betyder runt 52 000 kronor per nytt jobb i zonerna.

Utredningen har inte besvärat sig med att efterhöra svenska företagares uppfattning. Jo, under rubriken "Företagares uppfattningar" redovisas några enkäter, där företagare visat sig ha en positiv inställning till sänkta arbetsgivaravgifter. Utredningen kanske tror att de har samma åsikt om höjda arbetsgivaravgifter.

Ej heller har utredningen på sina 444 sidor fått plats med att ta redovisa vad företagarna tycker om lågpriskonkurrens från de zonjobb de tvingas finansiera. □

»I stället menar utredningen att företagarkollektivet bör ta smällen. Det är ju företagare som får lättnader i zonerna och då ska räkningen betalas av andra företagare.«

Nystartzoner ett omtvistat förslag – företagare och opposition kritiska

Jag delar regeringens problem-bild men ser inte nystartzoner som lösningen. Ett problem i utredningens förslag är risken med att förstärka bilden av områden som problemområ-

den. Dessutom finns det skäl att betvivla hur verkningfull och effektiv åtgärden är.

Om förslaget skulle medföra att fler företag startas kvarstår risken att det sker på bekostnad av att andra företag i gränsområden slås ut. Arbetsmarknaden ser idag inte ut så att alla människor i första hand finner anställning i närområdet, snarare är det många arbetande i framgångsrika kommuner som dagligen pendlar längre sträckor till jobbet. När förslaget om nystartzoner genomfördes i Frankrike under 90-talet var förhoppningarna stora. Men reformen blev en besvikelse. Visserligen skapades en del nya jobb i början som följd av skattelättnaden, men effekten avtog snabbt och kostnaden per arbetstillfälle var väldigt hög. Ett annat problem var att den snedvridna konkurrensen slog ut företag i kommuner runtomkring som inte omfattades av skattelättnaderna.

Problemet med de utsatta grupperna i de föreslagna områdena är inte i första hand svårigheten att hitta jobb i närområdet,

»Problemet med de utsatta grupperna i de föreslagna områdena är inte i första hand svårigheten att hitta jobb i närområdet, utan att hitta jobb över huvud taget.«

utan att hitta jobb över huvud taget. Det handlar ofta om personer med låg eller obefintlig utbildning, ofta unga och människor med utländsk bakgrund som möter diskriminering på arbetsmarknaden. Vi måste därför arbeta på tre plan samtidigt: Göra det billigare och lättare att anställa, rusta arbetskraften med rätt kompetens samt bekämpa diskrimineringen. Problemen med arbetslösheten i utsatta områden brukar ofta försöka förklaras med enbart en av dessa tre faktorer, vilket jag tycker är olyckligt och missvisande. För att komma till rätta med problemen behöver vi åtgärda alla tre sidorna samtidigt.

Jonas Eriksson, riksdagsledamot (MP), vice ordförande Näringsutskottet.

Jag är i min roll som kommunalråd ofta ute bland våra företag runt om i Malmö och jag har inte stött på en enda företagare som jublar över detta förslag.

Det viktiga för oss i kommunen är att de arbetslösa kommer i arbete, inte att de jobbar i det bostadsområde de bor i. Vi vill istället att människor ska röra sig över hela staden.

Ett annat problem är att zonerna skulle bli extremt snedvridande för konkurrensen. Reglerna för vilka områden som är aktuella är så snäva att ett företag på ena sidan gatan där andelen sysselsatta ligger

»I utredningen som regeringen har tagit fram står det också tydligt att det inte går att säga att nystartzoner verkligen ger några jobb.«

under 44,5 % får skattelättnader, medan en konkurrent på andra sidan gatan där sysselsättningen är 0,1 % högre inte får samma möjlighet.

I utredningen som regeringen har tagit fram står det också tydligt att det inte går att säga att nystartzoner verkligen ger några jobb. Vi kan se på utfall från Frankrike att liknande försök har haft en mycket liten effekt på arbetslösheten. Det är den avgörande faktorn för att jag ska tycka att denna tanke inte bör realiseras.

Företagen skriker efter arbetskraft och denna arbetskraft finns att tillgå. Det är därför bättre att kommunerna tillsammans med Arbetsförmedlingen får lov att ta fram lokala lösningar i nära samverkan med det lokala näringslivet. Förra året lämnade exempelvis Arbetsförmedlingen i Malmö tillbaka 72 miljoner på grund av överklagade upphandlingar. Tänk om vi hade fått använda dessa fritt till utbildning och jobbmatchning, på båda sidor om Öresund!? Då hade vi kunnat tala om en nystart.

Andreas Schönström (S), kommunalråd med ansvar för arbetsmarknad och vuxenutbildning i Malmö.

Krönika Det goda livet Myten om den onde kapitalisten

ATT LEVA DET GODA livet är en ädel målsättning, men vad betyder det? En vanlig fundering säger att materiella ting står i vägen. När människan förstår det kan hon slutligen ägna sig åt det som har varaktig betydelse: kärlek, andlig förkovran, intellektuell fördjupning. Kapitalisten som vaknar på morgonen med en ny vinstaffär i tankarna stänger effektivt dörren till det goda livet.

Den sortens funderingar bygger i själva verket på en falsk myt om vad kapitalism är för något. Den mest ursprungliga kapitalisten är en person som säljer varor eller tjänster till personer han måste se i ögonen varje dag. En primär drivkraft är att tjäna tillräckligt med pengar för att kunna försörja sig och familjen, men med tanke på att kunderna också är vänner, grannar och släktingar blir det viktigt att kunna stå för det de betalar för – ur det växer en drivkraft att visa för sig själv och andra att de betalar för kunnande och omsorg.

Typiskt är att kommer det en sådan kapitalist, kommer också andra inom rimligt avstånd att erbjuda detsamma. Det blir därför viktigt att knyta band till människor, som gör att de vill återkomma som kunder. Det betyder vänlighet och väfnasthet, pålitlighet och uppoffring, egenskaper som lockar fram samma beteende hos andra.

OM DEN URSPRUNGLIGA kapitalisten är framgångsrik och en smula djärv kommer han att anställa människor. Utbudet av arbetskraft återfinns i samma krets som den där han finner sina kunder, och den gemenskapen kräver därför att han betalar och behandlar sina anställda på ett anständigt vis. Tryggheten som de anställda känner till följd av säkra villkor och regelbunden inkomst tar de med sig hem till sina familjer.

Ur detta uppstår sådant som håller samman gemenskaper, och inom ramen för dessa märker människor att

livets mening inte ytterst består i de transaktioner som kapitalistens arbete möjliggör. De samlas kring kulturella och sociala aktiviteter, som ibland inte innebär mer än förströelse, men som ibland glimmar till och lyser upp tillvarons djup. Och allt detta betalas naturligtvis ytterst av kapitalistens arbete.

Det är en romantisk berättelse, och en smula realism adderar mindre trevliga aspekter. Ibland befinner sig anställda i beroendeställning till en mindre välvillig ägare. Ibland tar girigheten över och leder till oåterkallelig rovdrift av naturen för snabba vinsters skull. I mer komplexa sociala sammanhang är avståndet mellan ägare och kunder så stort att de dygder som utvecklas i mer intima sammanhang aldrig uppstår. Därför kräver det moderna samhället lagar, regleringar och fackföreningar.

MEN MAN BÖR minnas att den framgångsrike kapitalisten ytterst bygger sitt välstånd på grundläggande dygder; att välståndet automatiskt sprider sig i det samhälle i vilket han verkar; och att pengarna inte går enbart till materialism, utan också ger människor möjligheter just att förkovra sig på andra områden.

Den typiske kapitalisten är fortfarande en person som säljer varor till personer han kommer att möta i barnens skola och på midsommarfesten. Vägen till det goda livet kan vi fortsätta att diskutera, men föreställningen att det finns en motsägelse mellan kapitalismen och ett meningsfullt liv är nästan alltid falsk. Det är tvärtom. □

ROLAND POIRIER MARTINSSON
FILOSOF OCH FÖRFATTARE

Kinas ekonomiska framgångar är uppenbara. Landets ekonomi växer så det knakar. Kinesiska högteknologiska företag börjar framgångsrikt konkurrera på världsmarknaden. Trots att Kina kallar sig socialistiskt är det privata företag som ligger bakom detta ekonomiska under.

Den Nya Välfärdens Jan Falk reste till Kina för att träffa företagare och undersöka deras villkor. Han upptäckte förhållanden som kan jämföras med artonhundratalets USA: knappt några skatter för företagare, låga löner och inga rättigheter för arbetare, nästan inga besvärande regler och massor av miljardärer. Hur ska ett land som Sverige kunna klara den konkurrensen?

Den Nya Välfärden på upptäcktsfärd i Kina

Vi har nog blivit lurade av det där pratet om socialism, säger Jan Falk. Jag fick intrycket att kapitalet härskar oinskränkt, på gott och ont. Det goda är förstås att ekonomin växer och det skapas nya jobb och att levnadsstandarden gradvis stiger även om många lever kvar i svår fattigdom. Det onda är de enorma sociala klyftorna och de svagas utsatthet. Det är faktiskt som i USA på rövarbaronernas och laissez faire-kapitalismens tid för hundra, hundrafemtio år sedan. Och förutsättningarna är delvis desamma: oändliga mängder arbetskraft som tar vilka jobb som helst för nästan ingen lön, i USAs fall i form av fattiga europeiska invandrare, i Kinas fall i form av fattiga bönder från inlandet.

Hur är det med skatterna för företagare i Kina?

–Det verkar inte nödvändigtvis finnas något tydligt samband mellan reglerna och verkligheten, säger Jan Falk. Min uppfattning baseras på ett antal möten med företagare. Ingen verkar särskilt besvärad eller ens intresserad av skatter. Jag träffade till exempel en företagare som var tredjedelsägare i en kolgruva och som, enligt egen uppgift, tjänade grova pengar. Hur mycket skatt betalar företaget, frågade jag. Skatt, upprepade han och slog ut med händerna, vi betalar ingen skatt. Det gäller bara att vara smart och inte skylta allt för mycket med hur mycket vi tjänar, så får vi vara i fred. Sedan träffade jag en ung företagare i byggbranschen med fem anställda i företaget. Han fick samma fråga. Äsch, svarade han, vi skickar in 600 kronor i månaden till skattemyndigheten. Så låter de oss vara och frågar inte vad vi tjänar. Har man dessutom "god kontakt" med någon på Skattemyndigheten, så kan man lösa det mesta.

–En annan gång träffade jag några småföretagare som var väldigt fåordiga och inte gärna talade om villkor och skatter. De log bara förläget när jag frågade. För övrigt var de mycket vänliga och visade upp sina företag med glädje. Min undersökning var naturligtvis inte vetenskaplig, men alla jag träffade gav ungefär samma bild av situationen. Sedan hör det till saken att stora privata företag verkar ha ett mer reglerat förhållande till skattemyndigheterna. Men inte heller för dem verkade skatterna vara någon stor sak. Dessutom har alla bönder blivit skattebefriade.

Hur var det med lönerna och övriga arbetsvillkor för de anställda?

–Många tjänar mycket litet. Den som jobbar i butik kanske tjänar en tusenlapp eller två i månaden. Pensioner och andra rättighe-

ter kan de anställda glömma, framför allt om man jobbar i mindre bolag.

Sammantaget måste det där betyda att de allra flesta kineser har det väldigt svårt. Hur klarar de att få livspusslet att gå ihop som vi säger i Sverige?

–Trots allt lever ju kineserna bättre nu än tidigare. På senare år har många fått gratis sjukvård. Sedan har man andra lösningar än vi. Låt mig ge ett exempel. Det finns naturligtvis ingen offentlig barnomsorg, så vem tar hand om barnen när mamma och pappa jobbar? Jag bodde i en familj där morföräldrarna skötte den sysslan. Det gick alldeles utmärkt och morföräldrarna kände sig behövda. Vad jag förstod är detta den normala metoden i Kina. Den metoden är nog inte sämre än vår, men den är billigare och enklare.

–Sedan spelar kulturen och mentaliteten en stor roll. Kineserna är väldigt stolta över

sitt land och sitt folk och sin historia. De verkar inte tycka att de har någon anledning att vara missnöjda, tvärtom. De har framtidstro.

Vad menar du med att kapitalets hegemoni medför en del obehagliga effekter? Är det inte så du vill ha det? Du arbetar ju för ett bättre företagarklimat. Är inte Kina ett ideal i så fall?

–Nej, skrattar Jan Falk. Vi har ingen sådan tradition i Sverige. Trots svenska klassfejder och trots skotten i Ådalen har vi varit ett relativt homogent samhälle med jämförelsevis små klasskillnader. Gamla tiders svenska företag var bruken, där brukspatron tog långt mer ansvar än han behövt i en fri marknadsekonomi. Bruken var faktiskt en sorts privata föregångare till välfärdsstaten.

Du säger alltså att kinesiska företagare har lägre skatter, lägre löner och mindre

krångel. Sådant är svårt att konkurrera med. Den officiella svenska uppfattningen är att vi ska klara oss i alla fall genom att ha bättre kunskaper.

–Det där tror jag inte så mycket på. Det är klart att det finns miljontals okunniga kineser, men det finns också enorma och växande kunskapssamhällen. Staden Shenzhen utanför Hong Kong har 13 miljoner invånare, alltså större än Sverige, och ser ut som ett högteknologiskt Silicon Valley. Vårt kunskapsförsprång kommer snart att försvinna.

Hur länge tror du kineserna kommer att acceptera sina usla villkor? Skulle inte Kinas konkurrenskraft försvagas om landet tog bättre hand om folket?

–Det finns inget mer arbetsamt folk. Jag tror inte att de kommer luta sig tillbaka och ta det lugnt om de får bättre villkor. □

»Kineserna är väldigt stolta över sitt land och sitt folk och sin historia. De verkar inte tycka att de har någon anledning att vara missnöjda, tvärtom. De har framtidstro.«

Demokrati och valfrihet i välfärden

Skolpengen som i början på 90-talet slog ner som en bomb, när Vaxholm som en av de första kommunerna klubbade igenom förslaget, har i dag accepterats. Skolpengen är lagstadgad och finns i alla kommuner. Fortfarande debatteras givetvis frågan, framför allt gäller diskussionerna friskolornas kvalitet och inte minst kravet på vinstutdelning.

Grundtanken med skolpengen var att varje elev får en förutbestämd summa pengar för att använda fritt i valet av skola. Därmed ökade inte bara individens valfrihet utan också trycket på skolorna att leverera bra undervisning med hög kvalitet.

Skolpengen har inte bara förändrat skolan utan också synen på politikernas uppdrag

– HSF-modellen är ett genomtänkt system istället för dagens lapptäcke av osammanhängande landstingslösningar, säger Bertil Persson.

och föräldrarnas ansvar. När skolpengen introducerades ansågs föräldrarnas nya inflytande som ett av de största hoten. Det fanns en allmän övertygelse om att politikerna visste vad som var bäst för barnen.

I DAG ÄR SITUATIONEN en helt annan. De flesta förstår att politikerna inte längre har lösningarna på alla problem, de ser hur kraven ökar på medborgarna och mycket av det som tidigare ansågs vara statens ansvar har skjutits över på den enskilda individen. Dessutom räcker inte resurserna till. Sjukvården är ett lysande exempel på vad som händer när skattepengarna inte räcker. Hälso- och sjukvården kostar drygt 250 miljarder per år, och behovet av nya pengar är gigantiskt.

Lika länge som Tankesmedjan Den Nya Välfärden har drivit skolpengen har de också arbetat för en vårdpeng. De har arbetat fram Hälso- och Sjukvårdsföretagsmodellen som omfattar primärvården, den slutna vården, sjukförsäkringen och läkemedelskostnaderna.

Tanken är den samma som skolpengen, att pengarna fördelas solidariskt på varje medborgare. Istället för som nu när pengarna används utan samordning läggs de i en gemensam pott som sedan fördelas på varje

individ utifrån ålder och kön eftersom sjukdomsbilden kan variera över åldrarna och är olika för män och kvinnor. 'Vårdpengen' berättigar medborgaren till fri sjukvård i det Hälso- och Sjukvårdsföretag (HSF) hon väljer. Om medborgaren avstår från att välja blir hon automatiskt inskriven i landstinget som ombildas till ett offentligt HSF (jfr med dem som inte väljer pensionsförvaltare då sjunde AP-fonden förvaltar pengarna).

– Alla som omfattas av den allmänna sjukförsäkringen skrivs direkt in i landstingen utan att behöva göra något speciellt. Men kundvalsmodellen innebär att man som skattebetalare får rätt att lämna landstinget och skriva in sig hos en av staten godkänd privat vårdgivare i stället. Det är precis som det fungerar med skolpengen, säger Patrik Engellau, ordförande Den Nya Välfärden.

SYFTET MED DET NYA systemet är att ta ett helhetsansvar, att minska samordningsproblemen och problem med att olika organisationer försöker skjuta över kostnaden på en annan aktör. Därför ska vårdpengen också täcka den verksamhet som i dag bedrivs av den kommunala och landstingskommunala sjukvården som finansieras med statens anslag för läkemedel, medicinsk rehabilitering, sjukskrivning och sjukbidrag.

Bertil Persson som är läkare och tidigare kommunalråd för moderaterna i Malmö i sjuk- och socialvården menar att den här vårdvalsreformen är ett genomtänkt system istället för dagens lapptäcke av osammanhängande landstingslösningar.

Även när det gäller vårdvalet har det hänt en del i Sverige. Riksdagen fattade beslut i

»Tanken med vårdpengen är den samma som med skolpengen, att pengarna fördelas solidariskt på varje medborgare.«

januari 2010 om att det är obligatoriskt för alla landsting att ha valfrihet när det gäller att välja vårdinrättning. Flera landsting är på väg mot HSF-modellen och bättre helhetslösningar. Längst har Hallands Landsting kommit men det har inte samordnats med sjukförsäkringen, som är en av grundpelarna i systemet.

– Demokratin och marknaden är lika på det sättet att individen kan välja fritt mellan olika leverantörer/partier, men olika på det sättet att plånboken avgör på marknaden, men inte i demokratin. Kundvalsmodellen för skola och sjukvård är i det avseendet precis lik demokratin: fritt val, men ingen plånboksransonering. Och med samma logik kan man säga att kommunala monopol på skola och sjukvård är mer likt diktatur eftersom man inte får välja mellan olika konkurrenter, säger Patrik Engellau. □

”Vi behöver ett starkt civilt sa

I höst ger tanke- och handlingsmedjan Den Nya Valfärden ut en bok om dygdernas betydelse för välståndet och den ekonomiska utvecklingen. Den handlar bland annat om hur välfärdsstaten tränger ut, inte näringslivet, utan det civila samhället inklusive familjen. Jag träffade författarna Patrik Engellau och Thomas Gür i ett samtal om boken.

Varför skriver ni värderingsboken?

–Därför att värderingar spelar en mycket större roll än jord, arbete, kapital och teknik, säger Thomas.

Patrik, fyller i:

–Om man går till de klassiska sociologerna är det många som understryker värderingarnas betydelse. Weber till exempel: som menade att utveckling och välstånd skapades av att människorna var besatta av dygder som drev dem att spara, arbeta även om de hade råd att låta bli, ta ansvar, aldrig slösa, hålla sina ord och leverera i tid. Benjamin Franklin var inne på samma linje och intresserade sig för hur amerikanerna blev rikare. I grunden handlar inte kapitalism om habegär. Det handlar om att samla i ladorna, för att använda framöver. Avstå idag för att få mer i morgon. Det byggde på en idé om att planera framåt som i sin tur skapade en idé om beständighet.

–I ett religionsperspektiv skedde en förändring av värderingar i Europa som innebär att det var lika bra att arbeta och öppna fabriker som att be. I båda fallen var man älskad av Gud. Det blir en from handling att ackumulera kapital, säger Thomas.

PATRIK LYFTER FRAM VÄRDERINGARNA i det civila samhället.

–Det som utmärker puritanerna och som inte minst genomsyrade det svenska folkrorelserna var livsföringen, den var inte hög snarare tvärtom. Det civila samhällets kanske viktigaste roll är att uppfostra det uppväxande släktet och skola in barnen i samhället, att ge de goda värderingar som gynnar dem själva och alla andra, säger Patrik.

»Vi måste främja de goda värderingarna och vårda dem.«

Vår tes är att välfärdssamhället gör det civila samhället helt onödigt. Det civila samhällets traditionella normer förbjuds och istället införs kollektiva statliga regler. Det är som en socialisering.

–I socialdemokratiska hem liksom i borgerliga handlade uppfostran om att lära ungarna veta hut, att ta av sig mössan inomhus och jobba hårt och målmedvetet i skolan. Man skulle inte skryta utan visa respekt inför nästan och lyda läraren, länsman och mor och far.

–Kapitalismens framgång beror inte på centralplanering, inte på att folk medvetet sagt att man ska ha utveckling och rädda landet. Det handlar istället om frivilliga krafter som tagit utvecklingen i sina egna händer och haft värderingar att agera. Där har en värderingsförskjutning skett som innebär att värderingar har en stor betydelse för vad man gör och inte gör, säger Thomas.

Patrik slår fast att de tror att värderingar har en fundamental betydelse för en nations framgång och utveckling.

FÖRFATTARNA HAR SKRIVIT boken därför att de anser att värderingarna håller på att urgröpas på alla områden. Det finns goda och onda spiraler.

–Rika samhällen ger goda spiraler, sådana samhällen ger starkare mänskliga gemenskaper. Om man inte behöver bry sig om mat för dagen, kan du skänka bort mat. Men också ställa krav på politiken, på delaktighet, demokrati, yttrandefrihet och egendomsrätt. Men spiralen kan även gå baklänges, som i kommunistiska centralstyrda stater där man slår undan det civila samhället. Det i sin tur ger sämre arbetsmoral, sämre ekonomiska villkor och sämre individuella rättigheter, säger Thomas.

–Vi måste främja de goda värderingarna och vårda dem, menar de båda.

Det är med oro de ser på dagens samhälle. Det civila samhället stryps och välfärdsstaten tar över.

–Vår tes, säger Thomas Gür, är att välfärdsstaten onödiggör det civila samhället.

I boken står det:

”I viss mån kan man hävda att staten kom att kolonisera eller socialisera det civila samhället genom att i ökande utsträckning upphäva eller förbjuda det civila samhällets

traditionella normer och sätta sina egna i deras ställe. I slutändan står medborgarna utan annat skydd och annan säkerhet i tillvaron än det som levereras av staten.”

DEFINITIONEN PÅ DEN nya politiken gavs 1974 års regeringsform:

”Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet.”

–Det handlar med andra ord om att politikerna lovar att det allmänna ska sörja för medborgarnas behov. Syftet var att hjälpa människor men politikerna förstod inte att den politiken skulle påverka människors normer och beteende och dessutom ge biefekter, menar Patrik.

SÅ PÅBÖRJADES STATENS SOCIALISERING av det civila samhället.

–Det är omhändertagandet och vården som är välfärdsstatens stora lockelse. Det är som ett Faustkontrakt. Du behöver inte vara

beroende av dina föräldrar eller släktingar för att få vård på äldre dagar. Du behöver inte vara beroende av din familj för sjukvård eller för ditt uppehälle om du inte kan eller inte vill jobba. De nära relationerna är jobbiga för de ställer ofta krav. Det är lättare att lura staten än att lura släkten om man inte vill jobba, säger Thomas.

–Men, påpekar båda, i Sverige är vi både egoister och individualister, och det handlar om att vi inte är beroende av någon annan än staten. Vi är det mest individualistiska folket i världen. De traditionella värdena med familjen i centrum är svaga i Sverige. Vi står där gentemot staten.

–En riksdagskvinna som jag debatterade med sa ”om inte staten tog hand om mig skulle jag vara beroende av en karl”. Det är ganska rejält. Hon utgick ifrån att hon skulle vara beroende, säger Patrik.

Storföretagen var också intresserade av den vårdande och omhändertagande rollen framhåller Thomas.

–Marknad och stat har samarbetat och visst det var utifrån ett gott syfte. Högre utbildning, fler i arbete, kvinnlig frigörelse och

Samhälle som främjar dygder

Foto: Rich Vintage

»Det civila samhällets kanske viktigaste roll är att uppfostra det uppväxande släktet och skola in barnen i samhället, att ge de goda värderingar som gynnar dem själva och alla andra.«

tillväxt, men traditionella strukturer slogs sönder. Vad värre var, och nu sjunger jag inte hemmafruns lov, att det blev omöjligt att leva på en lön. Dessutom infördes den solidariska lönepolitiken som innebar att olönsamma företag slogs ut och det i sin tur ödelade stora delar av Sverige. Vi fick "vi flytt int'-politiken".

–PROBLEMET ÄR ATT när det civila samhällets omvårdande roll försvinner då försvinner också socialiseringsrollen, den fostrande

rollen och det gäller framför allt ungdomar, säger Patrik.

Thomas fyller i.

–Dygder är både morötter och piskor. Förre var det moraliskt klandervärt att inte arbeta och leva på andra. Var man besatt av dygderna arbetade man fast det inte var lönsamt.

Men är inte piskan här nu med det nya systemet?

–Visst men det är en ekonomisk piska,

inte en moralisk och slutsatsen blir att staten bara är elak. Om människor inte är dygdiga nog att arbeta måste vi ha incitament att arbeta. Staten har urgröpt värderingar men kan inte återskapa dem. Den har bara två verktyg, batongen och penningpåsen. Det går inte att upprätta dygderna med ekonomiska piskor och morötter, säger Thomas.

Vad behöver då göras?

–Det är därför värderingsboken behövs, menar båda.

–Den här typen av resonemang finns inte i Sverige. Det beror på att vi bara talar om vad politiker kan göra åt problemen och då kommer vi ingenstans. Det finns få politiker som talar om värderingar, säger Patrik.

MEN BÅDA TVÅ har ett litet hopp. Stefan Löfvén talar om dygder!

–Den viktigaste politiska artikeln för i år skrevs av Stefan Löfvén tillsammans med den ekonomiska talespersonen Magdalena Andersson i DN. Det tankeväckande var inte de konkreta förslagen, utan det anslag som fanns i denna passus:

"Vi socialdemokrater har ibland varit för dåliga på att betona människors eget ansvar för att göra sig anställningsbara. Samhället ska skapa förutsättningar och möjligheter, men för att det ska fungera måste den enskilde ta sitt ansvar. Alla ska kunna kräva sin rätt, men också göra sin plikt."

–Där återkopplar Löfvén till socialdemokratins rötter till exempel Nils Karleby, som var socialdemokratins främsta teoretiker på 1920-talet och redaktör för Tiden, som talade om att vi inte ska försörja parasiter. Men också Arthur Engberg, chefredaktör för Arbetet och utbildningsminister på 1930-talet, som talade om medborgaranda, kunighet, duglighet och ansvars känsla. Det handlar som socialdemokratins sätt att se på förhållandet mellan eget arbete och egen förkovran å ena sidan och en ansats som huvudsakligen går ut på att människor kräver rättigheter å den andra, säger Thomas.

Han fortsätter:

–Nils Karleby skrev att ett samhälle, "i vilket individernas strävan att skapa det bästa möjliga ersattes av pappa statens patent, skulle snart bli ett fattigt parasitsamhälle". Karleby påpekade att det samhälle "som utan åtskillnad gäve alla lika, som icke på något sätt läte en överlägsen duglighet eller en överlägsen flit belönas, skulle korrumpas".

Det absolut viktiga med detta, menar både Thomas och Patrik, är att socialdemokratien betonade människans ansvar för sin framtid och sin utveckling, oavsett hur svåra förhållanden hon skulle komma från eller leva under.

THOMAS BERÄTTAR OCKSÅ om ett av de sista svarta amerikanska politiska ledare som föddes som slav, Booker T. Washington, som i ett tal i Atlanta 1895 underströk att svarta givetvis skulle ha rösträtt, men att politisk agitation inte ensamt kunde vara deras räddning.

–Den svarta väljaren måste bortom rösträtten också kunna uppvisa "egendom, företagsamhet, skicklighet, ekonomi, intelligens och karaktär". Washington menade att de som "saknar fasta vanor, en fast bostad, en tid för att gå till sängs, eller för att gå upp på morgonen, för att gå till arbetet, saknar ord-

»I Sverige är vi både egoister och individualister, och det handlar om att vi inte är beroende av någon annan än staten.«

ning, reda eller system för livets alla vanliga förehavanden" också saknar självkontroll och "många av civilisationens grundstenar".

Vad det alltså bättre förr?

Båda skrattar:

–Nej det var det inte. Det går inte att vrida klockan tillbaka. Men det betyder inte att utvecklingen måste fortsätta i den här riktningen. För oss handlar det också om att öppna en diskussion om hur vi vill att samhället ska utvecklas, att åtminstone peka på problemen.

Sedan kommer ett talesätt som också Karl Marx använde

"Jag har talat och räddat min själ."

Patrik menar bestämt att dygderna inte är döda, men att vi riskerar att få ett samhälle med ett ännu större utanförskap och skillnad mellan en medelklass som sköter sig och en växande underklass av personer som i praktiken inte är anställningsbara.

Thomas fyller i:

–Ett icke anställningsbart utslaget trasproletariat. Folk som tillräga på allt slår ut omgivningarna de bor i. Områden där brandkåren inte kan åka in, där folk kastar flaskor och stenar på polis och räddningsväsende.

–Det är sådana som händer när ett samhälle tappar sina värderingar, säger Patrik

–För nykomlingar på arbetsmarknaden, som invandrare och ungdomar finns det inte ett starkt civilt samhälle som visar på vad det är man ska anpassa sig till när det gäller rådande normer och värderingar, säger Thomas.

Vad ska man då göra?

–Vi tänker på Churchill som utövade ett moraliskt ledarskap. Det enda han kunde lova engelsmännen under kriget var blod, svett och tårar.

–Men vi har ett personligt ansvar poängterar Patrik. Vi måste visa respekt och ingripa mot mobbing och våld.

Thomas gör en betraktelse över dagens tjänstemän.

–Det är intressant att se kvittoskandalerna från myndigheterna, eller att stockholmspolisen lämnar in felaktig statistik på öppklarade brott för att komma i bättre dager.

När samhälleliga dygderna förtvinar, återspeglas detta på att de normer som ska styra hur offentliga tjänstemän, samhällets väktare och tjänare, också eroderas. □

Utländska lastbilsförare kör ofta utan tillstånd

Det hör inte till vanligheterna att åkare och Företagarombudsmannen propagerar för ökad kontroll av företagare, men här gör vi ett undantag. Vi kritiserar att brott mot cabotagereglerna och övriga trafikbrott inte beivras.

Cabotagereglerna möjliggör för utländska åkare att utföra ett visst antal körningar med lastbil inom Sverige för att slippa att åka tomhänta till hemlandet. Tyvärr har vi märkt att utländska åkare ofta bryter mot dessa regler vilket innebär att de kör på Sveriges vägar utan tillstånd.

MÅNGA AV DESSA cabotagefuskare struntar dessutom i att följa arbetstidsregler, kör på miljöfarliga bränslen samt kör för fort vilket innebär säkerhetsrisker.

Åkare, fackförbund, polisen och branschorganisationer är överens om att regelbrotten är ett stort problem och att nuvarande ordning uppenbarligen inte är tillräckligt effektiv för att fånga bovarna. De sanktioner som finns i form av böter avskräcker inte oseriösa åkare, ännu mindre oseriösa utländska åkare. Trots detta faktum händer ingenting och utredningarna läggs på hög. Det behövs bättre kontroll av reglernas efterlevnad så att både utländska och inhemska åkare kör på samma villkor.

NUVARANDE REGELVERK ÄR dåligt och det saknas samordning mellan ansvariga myndigheter. Detta vill vi ändra på och uppmanar regeringen att skynda på med arbetet för förbättring.

Vi kräver handling!

ULLA SPORRONG - U & T SCHAKT - OCH TRAILERTRANSPORTER AB
MICHA VELASCO - FÖRETAGAROMBUDSMAN, DEN NYA VÄLFÄRDEN

FAKTA:

Företagarombudsmannen

Företagarombudsmannen verkar för ett bättre företagarklimat. Genom att utreda och publicera konkreta exempel på brister i företagarklimatet sätter Företagarombudsmannen fokus på hur detta ser ut och hur det kan förbättras. Den Nya Valfärden startade Företagarombudsmannen år 2000 och sedan starten har över 200 utredningar genomförts.

Micha Velasco, företagarsombudsman och jurist vid Den Nya Valfärden.

Företagarombudsmannens styrelse arbetar ideellt. Ledamöterna är företagare, publicister och ekonomer.

Tommy Adamsson (ordförande) vd Adamsson gruppen

Patrik Engellau ordförande Den Nya Valfärden

Lars I W Jansson, vd och delägare i Wasa Express, ledamot av Svenskt Näringslivs SME-kommitté

Nils-Eric Sandberg redaktör

Edward Waller f.d. auktoriserad revisor

Monica Werenfels-Röttorp konsult

Har du frågor eller vill anmäla ett ärende? Kontakta oss gärna. Tel. 08- 545 038 13

Företagarombudsmannen tar inte betalt för utredningar och givetvis kan du som anmälare vara anonym.

Företagarombudsmannen
Box 5624
114 86 Stockholm

www.dnv.se
E-mail: fo@dnv.se

Företagarombudsmannen gör ett sensationellt, fullskaligt juridiskt experiment

Företagarombudsmannen, som är en del av Stiftelsen Den Nya Valfärden, presenterade nyligen rapporten "Skatteprocessen – vad varje företagare bör veta". Där redovisas ett unikt juridiskt experiment, som pekar på att förvaltningsdomstolarna i skattemål är partiska till statens fördel.

Förvaltningsdomstolarna visar sig till exempel vara mycket mindre noga med bevisningen än de allmänna domstolarna, som dömer i brottmål. För att fälla en brottsling måste en allmän domstol, enligt beslut i Högsta Domstolen, finna vederbörande skyldig "bortom rimligt tvivel", vilket ibland översätts till 95 procents säkerhet.

Högsta Förvaltningsdomstolen har inte på motsvarande sätt satt ned foten när det gäller beviskrav i förvaltningsdomstolarna. Det råder en föreställning inom dessa att man bör vara 75 procent säker i skattemål, men rapporten visar att man ofta inte ens når så långt.

SKATTEVERKET, Å SIN SIDA, tycks nöja sig med 50 procents säkerhet för att fälla en skattskyldig. Förvaltningsdomstolarna är så pass tillmötesgående gentemot Skatteverket att den skattskyldiges rättssäkerhet är skakig när han överklagar Skatteverkets beslut.

Det är grannliga att anklaga förvaltningsdomstolarna för att "döma fel". Bara om Företagarombudsmannen fick de allmänna domstolarna att i identiska fall döma helt annorlunda än förvaltningsdomstolarna skulle han ha säker grund för sina förmodanden.

Under de tre senaste åren har Företagarombudsmannen genomfört ett sådant juridiskt fullskalexperiment. Två identiska fall har drivits parallellt dels genom hela kedjan av förvaltningsdomstolar, dels genom hela kedjan av allmänna domstolar.

Det handlar om OCR-nummer. När man gör en insättning på sitt skattekonto hos Skatteverket måste man skriva ett OCR-nummer. OCR-nummer är långa. Det är lätt att skriva en siffra fel. Om man skriver fel kan betalningen hamna på någon annans skattekonto.

Om Skatteverket har en fordran på ett företag och det plötsligt kommer in pengar på företagets skattekonto tar Skatteverket omedelbart pengarna

för täckande av fordran. Med lite otur kan ett företag genom ett OCR-misstag betala in pengar till ett bolag med skuld till Skatteverket. Skatteverket tar då pengarna och vägrar rutinmässigt att betala tillbaka till inbetalaren när felet uppdagas.

År 2008 fick Företagarombudsmannen kontakt med två olika företag som oberoende av varandra råkat ut för just detta. Dessa mål kunde drivas i båda domstolssystemen.

Med Företagarombudsmannens hjälp drev det ena företaget sin process genom förvaltningsdomstolarna, medan det andra företaget gick genom de allmänna domstolarna.

Förvaltningsdomstolarna – såväl förvaltningsrätten som kammarrätten; Högsta Förvaltningsdomstolen nekade företaget prövningstillstånd – gav Skatteverket rätt. Företaget förlorade de felaktigt inbetalade pengarna och ålades att betala skatten en gång till.

DE ALLMÄNNA DOMSTOLARNA däremot – alla tre instanserna: tingsrätt, hovrätt och Högsta Domstolen – ställde sig enhälligt på den skattskyldiges sida. Skatteverket dömdes att betala tillbaka pengarna.

Med svansen mellan benen betalade Skatteverket tillbaka pengarna även i det fall där verket vunnit i förvaltningsdomstolarna. Annars hade företaget drivit sitt ärende till tingsrätt och vunnit målet där.

Sannolikt går det inte att få mer svart på vitt än så när det gäller hypotesen om förvaltningsdomstolarnas partiskhet till statens förmån. Trots att staten var part i båda processerna, dömde domstolarna alltså olika.

Det är dags att börja tänka på hur man ska få förvaltningsdomstolarna att lägga band på sin följsamhet gentemot staten och i stället värna mer om medborgarnas rättssäkerhet. □

Så trixar Sverige med EU

Vi svenskar tror ofta att vi själva, till skillnad från exempelvis mindre lydiga italienare, på ett blåögt och lite naivt sätt följer alla EUs bestämmelser. Så är det inte.

I fem år har Den Nya Valfärdens jurister i Konkurrenskommissionen och Företagarombudsmannen anmält eller bevakat åtta granskningsärenden hos EU-kommissionen. Det handlar om fall där svenska myndigheter, mest kommuner, på ett otillbörligt sätt gynnat vissa företag framför andra. I åtminstone tre av dessa ärenden har Konungariket Sverige försökt föra EU-kommissionen bakom ljuset. Kommunerna vill inte följa lagen och Näringsdepartementet, som företräder Sverige gentemot EU i dessa ärenden, spelar med.

Läs deras rafflande berättelser. □

Sydvästra Skånes Renhållning AB (SYSAV)

SYSAV, SOM SYSSLAR med avfall och närliggande verksamhet, ägs av 14 skånekommuner och omsätter nästan en miljard kronor om året. Enligt upphandlingsreglerna får ägarkommunerna inte köpa från SYSAV utan att ta in offerter även från andra leverantörer, i varje fall inte, enligt EUs regelverk, om mer än tio procent av SYSAVs omsättning ligger på den externa, icke-kommunala, marknaden.

SYSAV sålde för mer än tio procent till externa företag, men ägarkommunerna vägrade likafullt att upphandla. Våra jurister hjälpte till vid överklagandet hos domstol och drev ärendet i fem år i tre instanser. År 2008 kom slutavgörandet i dåvarande Regeringsrätten. SYSAV förlorade. Kommunerna måste upphandla.

Men kommunerna struntade i domstolen och fortsatte sin vägran. Då anmäldes ärendet till EU-kommissionen. Under tiden iscensätter SYSAVs ägare en listig omorganisation. Man lägger SYSAVs externa försäljning i ett helägt dotterbolag för att kunna hävda att SYSAVs, alltså moderbolagets, egen externa försäljning ligger under tio procent.

Under tiden frågar EU-kommissionen Näringsdepartementet hur Sverige hade tänkt hantera situationen. I november 2011 svarar civil- och bostadsminister Stefan Attefall. Han säger att regeringen varit i kontakt med SYSAVs ägare, som vidtagit åtgärder som säkerställer att tioprocentstränsen i framtiden inte kommer att överskridas (och att upphandling av SYSAVs tjänster därför inte kommer att krävas): "Den svenska regeringen litar på att [SYSAV] i början av 2012 kommer att ha ändrat sin verksamhet så att den del av verksamheten som inte utförs åt ägarna kommer att ligga under 10 procent av omsättningen."

I själva verket är regelverket inte tänkt så att kommunerna ska kunna krångla sig undan reglerna genom en

enkel omorganisation. Tioprocentregeln måste rimligen gälla hela koncernen SYSAV, inte bara moderbolaget. Men om EU låter sig luras av försåtligt beteende och försåtliga formuleringar från Konungariket Sverige så slipper kommunerna följa regelverket, vilket är deras syfte. Går det så går det.

Karlskrona kommun

ÅR 2008 SÅLDE KARLSKRONA kommun en fastighet till byggbolaget NCC där köparen avsåg att bygga hotell. Priset var fem miljoner kronor. Problemet var att marken var förorenad av en tidigare industri som legat där och måste saneras.

Hotellbolaget Winn erbjöd sig att betala sju miljoner kronor, men kommunen valde likafullt att sälja till NCC. Detta är oförenligt med kommunallagen och Företagarombudsmannen överklagade till domstol. Två år senare avgjordes ärendet i högsta instans. Kommunen förlorade.

Kommunen struntade i (dåvarande) Regeringsrättens dom. Företagarombudsmannen anmälde då ärendet till EU-kommissionen eftersom förfarandet stred mot EUs statsstödsbestämmelser. EU-kommissionen tillskrev Näringsdepartementet som vidarebefordrade ärendet till Karlskrona kommun. Kommunen skrev ett svar som departementet utan egna undersökningar vidarebefordrade till kommissionen.

I sitt svar dukade kommunen upp en historia som gick ut på att Winns bud gällde sanerad tomt medan NCCs gällde osanerad tomt. Saneringen skulle kosta kommunen 17 miljoner kronor inklusive deponi. NCCs bud skulle därför vara bättre för kommunen.

Men så var det inte. Buden från de två företagen gällde samma sak, nämligen osanerad tomt. I båda fallen skulle kommunen vara tvungen att stå för saneringen.

Företagarombudsmannen tipsade EU om hur det ligger till. Ännu vet vi inte hur EU-kommissionen kommer att ställa sig.

Åre kommun

ÅR 2005 SÅLDE ÅRE kommun en fastighet till Konsum för två miljoner kronor, där Konsum skulle anlägga en livsmedelsbutik. Lidl hade bjudit 6,6 miljoner kronor för tomten, men kommunen valde ändå att sälja för det lägre priset till Konsum.

Företagarombudsmannen anmälde ärendet till EU-kommissionen eftersom Åre misstänktes ha brutit mot EUs statsstödsbestämmelser. Efter några turer beslöt kommissionen att affären var olaglig. Konsekvensen blev att Konsum blev skyldigt att betala mellanskillnaden, 4,6 miljoner kronor.

Konsum överklagade kommissionens beslut till Tribunalen, en del av EU-domstolen. Konsum påpekade att köpet ingått i en serie transaktioner vars helhet måste

»Det handlar om fall där svenska myndigheter, på ett otillbörligt sätt, gynnat vissa företag framför andra. I åtminstone tre av dessa ärenden har Konungariket Sverige försökt föra EU-kommissionen bakom ljuset.«

betraktas. Samtidigt som Konsum köpt mark av kommunen hade man köpt angränsande mark av det privata företaget Åre Centrum, till vilket man också sålt den fastighet där man tidigare drivit matvarubutik. Vidare, hävdade Konsum, hade köpet skett till marknadspris (medan Lidls erbjudande låg över marknadspris och inte var trovärdigt). "Att försäljningen inte skedde till underpris", skriver Konsum till tribunalen, "styrks av att Konsum... förvärvade den angränsande... marken på tilläggsområdet från Åre Centrum AB för SEK 1 000 000." Den som noggrant undersökt denna affär när den gjordes skulle faktiskt kunna instämma i att de två miljoner kronor Konsum betalade för kommunens mark var rimligt, för den privata affären betingade ungefär samma pris, omkring 300 kronor per kvadratmeter (till skillnad från det av Lidl erbjudna priset, som låg kring 1 000 kronor kvadratmetern).

Tribunalen lät sig påverkas av detta och återremitterade ärendet till EU-kommissionen för ny bedömning. Detta pågår för närvarande.

Under tiden har Företagarombudsmannen funnit en del nya fakta som Konungariket Sverige inte presenterat. Det handlar om just den markyta som Konsum köpte av Åre Centrum för att utöka ytan för den planerade livsmedelsbutiken och som av Konsum angivits som ett riktmarke för ett korrekt marknadspris.

Företagarombudsmannen upptäckte att Konsum ett år efter den privata affären utan vederlag gav tillbaka den största delen av den köpta marken till Åre Centrum. Det faktiskt betalda priset till den privata aktören låg därmed på ungefär samma nivå som Lidls erbjudande. Om Konsums affär med Åre Centrum var ett riktmarke för det kommersiella kvadratmeterpriset hade Konsum fått köpa kommunens mark alldeles för billigt.

Kommissionen är informerad. Fortsättning följer.

Olika budvillkor på på vandrarhem

KUNGÄLVSKOMMUN HAR under flera års tid velat sälja vandrarhemmet Båtellet på ön Marstrand. Efter ett anbudsörfarande 2010 gick kommunen vidare med diskussioner med två av anbudsgivarna. Under dessa förhandlingar ändrades villkoren drastiskt till en anbudsgivares fördel utan de andra anbudsgivarnas vetskap. I december 2011 fick de ursprungliga anbudsgivarna en ny chans att inkomma med kompletteringar samtidigt som kommunen höll stora delar av underlaget sekretessbelagt. Kommunen valde i december 2011 att sälja till den förste favoriserade köparen för 6 miljoner kronor trots att bud fanns på 8,1 miljoner kronor från en konkurrent. Beslutet att sälja överklagades men förvaltningsrätten avslag överklagan och ärendet ligger för närvarande i Kammarrätten.

Granskade av Företagarombudsmannen

Fick rätt efter OCR-miss

HÖGSTA DOMSTOLEN GAV företagare rätt att återfå felaktiga inbetalningar till Skatteverket. Felaktigheten uppkom genom att OCR-numret inte var korrekt angivet vid skatteinbetalningen. Skatteverket har fram tills

nu beslagtagit pengarna och dubbelbeskattat företagaren. Rättsregeln *condictio indebiti* innebär att den som av misstag betalat ett belopp till någon har rätt att få tillbaka misstagsbetalningen. Två identiska fall avseende misstagsbetalningar med OCR-nummer har drivits i domstol för att få vägledande praxis. I förvaltningsdomstolarna förlorade företagaren i samtliga instanser. I de allmänna domstolarna vann den andra företagaren i samtliga instanser, slutligen i Högsta domstolen. Detta innebär att domstolarna dömer olika och att Skatteverket inte längre kan konfiskera misstagsbetalningar.

Toppfrysaffär fälld i EU

ETT AV VÄNERSBORGS KOMMUN ägt fastighetsbolag förvärvade två industrifastigheter samt lös egendom för sammanlagt 17 miljoner kronor och sålde i anslutning därtill fastigheterna för 8 miljoner kronor till ett privat bolag, Hammar Nordic Plugg. Bolaget sålde kort tid därefter fastigheterna för 40 miljoner kronor till ett företag som tidigare hyrt, och bedrev industriverksamhet i lokalerna. Beslutet att sälja fabriken billigt gick inte att överklaga i svensk domstol eftersom det var ett kommunalt bolag som hade fattat beslutet. EU-kommissionen beslutade efter anmälan av Den Nya Valfärden att kommunens försäljning av fabriken Toppfrys innebar ett stöd på 14,5 miljoner kronor till Hammar Nordic Plugg som nu måste återbetalas. EU-kommissionens beslut är överklagat till EU-domstolens Tribunal.

Fiskare vann mot A-kassan

EN FISKARE ÖVERKLAGADE Fiskeriverkets beslut att dra in fiskelicensen vilket förbjöd fiskaren att fortsätta med sitt yrke. Eftersom fiskaren därmed blev arbetslös ansökte han om A-kassa. Men eftersom fiskaren också hade överklagat Fiskeriverkets beslut ansåg A-kassan att överklagan var en "åtgärd inom företaget" och nekade ersättning. A-kassan menade att han hade arbetat i sitt företag trots att han var förbjuden att arbeta utan fiskelicens. Förvaltningsrätten ansåg att när en yrkeslicens upphör försvinner möjligheten att vidta åtgärder i näringsverksamheten och att en domstolsprocess inte innebär att fiskaren vidtagit sådana åtgärder. Fiskaren fick rätt i förvaltningsrätten med Företagarombudsmannen som ombud.

Såldes till underpris

ÖVERTORNEÅ KOMMUN SÅLDE en industrifastighet för 348 000 kronor till en utvald köpare trots att grannföretaget var intresserade av fastigheten och ville bjuda mer. Fastigheten uppbär hyresintäkter om 169 500 kronor per år. Sålunda kan fastighetens värde beräknas till över två miljoner kronor. Detta innebär att Övertorneå kommun återigen olagligt säljer fastigheter till underpris till utvalda köpare. Företagarombudsmannen är ombud i överklagan vid förvaltningsrätten.

Gotlands kommun skänker bort Östersol

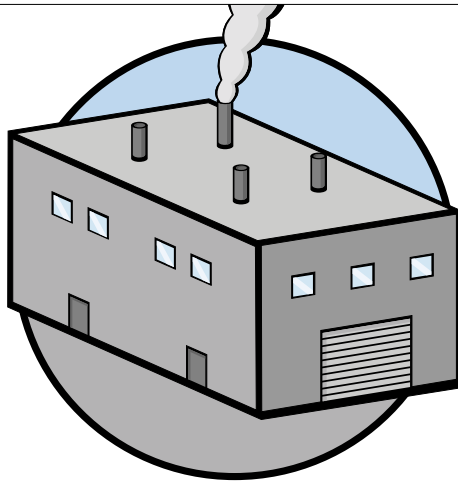
GOTLANDS KOMMUN BESLUTADE att skänka bort en fastighet som är värderad till två miljoner kronor utan vederlag. Mottagaren är ett privat fastighetsbolag på Gotland som inte behövde konkurrera om fastigheten med andra företag. Beslutet att skänka bort fastigheten är olagligt enligt kommunallagen och enligt EU:s bestämmelser om statsstöd. Gotlands kommun har trots Den Nya Valfårdens överklagan fortsatt med förhandlingarna om att skänka bort fastigheten. Kommunalrådet Åke Svensson har uttalat följande om gåvan.

–Oavsett om det är två, två och en halv eller tre miljoner så tycker jag i alla fall att det är den bästa lösningen att ge fastigheten till utvecklingsbolaget.

Fastighet olagligt såld

HÄRNÖSANDS KOMMUN SÅLDE en industrifastighet till ICA för 17,5 miljoner kronor trots bud från en konkurrent om 20 miljoner kronor. Konkurrenten överklagade beslutet och kommunen lovade under rättsprocessen att inte verkställa försäljningen. Detta ledde till att förvaltningsrätten avlog konkurrentens inhibitionsansökan (förbud för kommunen att verkställa försäljningen i väntan på dom) på grund av kommunens löfte. Kommunen verkställde försäljningen av fastigheten.

Därefter upphävde förvaltningsrätten och sedermera kammarrätten försäljningen såsom olaglig. Fastigheten är dock såld och kommunen avser inte att rätta försäljningen. ICA har därefter betalat mellanskillnaden om 2,5 miljoner kronor till kommunen.

För sjuk för att göra ROT-avdrag

EN FÖRETAGARE UTFÖRDE ROT-arbeten i december 2011. I januari 2012 blev han akut sjuk och låg i kuvös och kunde inte förrän i februari 2012 ansöka om ROT-bidrag. Skatteverket anser att det aldrig finns giltiga undantag för att få lämna in ansökan efter den 31 januari för föregående års ROT-bidrag. Ärendet överklagades med hjälp av Företagarombudsmannen och förvaltningsdomstolen ansåg att beslutet inte var oproportionerligt. Det föreligger även en prövning i kammarrätten om återställande av försutten tid.

Krönika Skoldebatten Varför är det så fult med ordning och reda?

NOG ÄR DET MÄRKLIGT att det är kontroversiellt att kräva ordning och reda i skolan. Varje gång skolministern tar upp denna fråga så hånas han som majoren som vill förvandla skolgården till kaserngård. Efter snart fyrtio års kamp mot mobbning i skolan tycks situationen knappast ha blivit bättre.

Fortfarande gråter sig barn till sömns på kvällen med en klump i magen inför morgondagens möte med skrämmande skolkamrater. Fortfarande finns det barn som gömmer sig bakom läraren eller försvinner in på en toalett under rasten. Fortfarande finns också de som får vandra runt med sin matbricka i skolmatsalen därför att de avvisas med hän och glåpord från de bord de söker sig till. I många skolor härskar ett grovt och närmast hatiskt språk med könsord och grova svordomar.

DET FINNS SKOLOR där personalen duckar och tittar bort när de ser sådant de helst inte vill se. Många lärare är rädda för att bli inte bara verbalt utan också fysiskt misshandlade. Även om en domare i Gällivare för en tid sedan ansåg att en lärare bör vänja sig vid att få stryk ibland. Livet i sig är förvisso hårt för många barn och just därför borde skolan vara en oas där fred och harmoni råder och varje elev blir sedd och uppmuntrad.

Skolans uppgift är att ge eleverna kunskaper och förhoppningsvis också bildning. I detta ligger också att förmedla de grundvärderingar som vårt samhälle bygger på till kommande generationer. Grundskolan första läroplan, LGR 62, betonade starkt att skolan skall vara demokratisk och normbildande. Ordet fostra användes flitigt vilket tolkades som att skolan skulle ge eleverna en inre styrning som rustade dem för att hantera de olika situationer de möter i livet utan att skada sig själv eller andra. För att spetsa till det var skolans mål att forma en människa som kunde umgås med andra människor utan polisbevakning.

Ordet fostra försvann emellertid redan i Lgr 69 och ersattes med utveckla. Fortfarande fanns dock i Lgr 80 en portalformulering som "Att varje människa har ett ansvar för att försöka minska andra människors smärta, lidande och förnedring." I 2010 års skollag står följande "Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig

utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning." Eleverna skall, heter det vidare, bemötas med respekt för sin person och sitt arbete.

I DAG HANDLAR den politiska skoldebatten mycket om segregationen i skolan. Tvärt emot det som 60-talets skolreformatorer kämpat för så har skillnaderna mellan skolor ökat genom det fria skolvalet. Många föräldrar och barn som tröttnat på stökiga skolmiljöer och som är engagerade i sina barns utbildning söker sig självklart till en bättre skola.

Det kan vara en friskola där man vet att det är en lugn miljö och god undervisning. Men man kan lika gärna söka till en annan kommunal skola med samma goda rykte. Har skolan dessutom en rektor som har mod att slå vakt om och hävda de värderingar skolan bygger på är förutsättningarna goda för att en bra skola skapas. Detta alltså oavsett om skolan har kommunen som huvudman eller är en friskola.

Det är också dags att våra politiker på alla nivåer vågar tala klarspråk prata om varför så många elever väljer en friskola eller en kommunal skola med gott rykte. En intellektuell undermålig debatt som förs med glåpord och miss-tänklighöranden gynnar inte skolan, lika lite som ständigt fokuserande på bestraffningar. I stället borde frågan handla om hur elever skall fås att internalisera de värderingar som skolan och samhället vill förmedla.

Detta är inte minst viktigt när många skolor kämpar med att skapa en harmonisk skolmiljö där flera olika kulturer konfronteras med varandra. Motsatsen till ordning och reda är som bekant oordning och oreda. Förmodligen finns det ingen förälder som vill ha sitt barn i en sådan skola. □

BERT STÅLHAMMAR
PROFESSOR EM. I PEDAGOGIK
F.D. REKTOR OCH LÄNSSKOLISNPEKTÖR
PEDAGOGISK EXPERT I TV-PROGRAMMET
KLASS 9 A

FAKTA:Konkurrens-
kommissionen

Det görs många fel när kommuner, myndigheter och landsting upphandlar varor och tjänster. Oavsett om det offentliga gör fel av brist på kunskap, eller för att man vill handla med ett visst företag snedvrids konkurrensen och vissa företag gynnas på bekostnad av andra. För att komma tillrätta med problemen inrättade Den Nya Valfärden 1994 den oberoende expertgruppen Konkurrenskommissionen för att bevaka och uppmärksamma snedvridning av konkurrens med offentliga medel. Sedan starten har över 600 utredningar genomförts. Konkurrenskommissionen har genom åren varit drivande i flera lagändringsförslag för att på olika sätt förbättra företagarklimatet, men mycket återstår att göra. Bland annat driver Konkurrenskommissionen frågan om att beslut i kommunala bolag ska gå att överklaga samt att kommunalt domstolstrots motverkas genom kraftfulla sanktioner i särskild lagstiftning.

KONKURRENSKOMMISSIONENS LEDAMÖTER ÄR:**Inger Ridderstrand-Linderoth** (ordförande)

Tidigare stadsjurist, Stockholms Stad

Sigvard Berglöf

Tidigare regeringsråd

Patrik Engellau

Ordförande tankesmedjan Den Nya Valfärden

Christer Fallenius,

tidigare ordförande och chef för Marknadsdomstolen (ledamot sedan hösten 2012)

Erik Nerep

Professor i handelsrätt vid Handelshögskolan i Stockholm

Lennart Palm

Tidigare VD, Näringslivets regelnämnd

Per-Arne Sundbom

Tidigare konkurrensråd vid Konkurrensverket. (Inträder i styrelsen hösten 2012)

Föredragande i kommissionen:

Pär Cronhult

Chefjurist vid Den Nya Valfärden

Vill du veta mer eller anmäla ett ärende?

Kontakta Pär Cronhult. Konkurrenskommissionen tar inte betalt för sina utredningar och som anmälare kan du givetvis vara anonym.

Konkurrenskommissionen
Box 5625
114 86 Stockholm

Tfn: 08-545 038 18
Fax: 08-611 35 62

www.dnv.se
E-mail: kko@dnv.se

Pär Cronhult, chefjurist på Den Nya Valfärden:

Skattebetalarnas egendom skänks bort

Pär, du är ju chefjurist och föredragande i Konkurrenskommissionen, som är en del av Den Nya Valfärden. Vad gör ni egentligen?

– Vi värnar om företagets rätt att konkurrera på lika villkor genom att ge uppmärksamhet åt offentliga felsteg och genom att driva fall i domstol. En typ av fall som vi ger oss på är när kommuner ger enskilda företag orättmätiga fördelar som kan skada konkurrensen och andra företag.

Finns det risk att kommuner gynnar enskilda företag?

– Absolut, det händer hela tiden att kommunerna – ibland med vällovliga syften – lämnar stöd till enskilda privata företag. Det är exempelvis rätt vanligt att man slumpar bort skattebetalarnas egendom till underpris eller rentav skänker bort den helt gratis.

Va?

– Vi jobbar just nu med ett fall där Gotlands kommun har skänkt bort en villafastighet som värderats till två miljoner kronor. Konkurrenskommissionen försöker nu få stopp på det här med hjälp av nuvarande regler i kommunallagen som förbjuder kommuner att lämna stöd till enskilda företag.

Varför vill Gotlands kommun göra detta?

– Tanken verkar vara att en viss företagare ska utnyttja gåvan till att bedriva någon sorts kommersiell verksamhet i fastigheten han har fått.

Det är svårt att förstå

– Ja, det är det. Kommunen motiverar det med att det är en del av dess glesbygdssatsning och att de har gjort likartade saker tidigare.

Händer sådant ofta?

– Ja, det gör det tyvärr. Jag kan ge två kända exempel från Stockholm. Ett är Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i Stockholm försäljning under 2007, av den kommunala hemtjänsten för endast 69 500 kronor till ett nystartat privat företag, trots att verksamheten visade sig ge flera miljoner i vinst när den privata entreprenören efteråt började sälja sina tjänster till kommunen. En miljöpartist överklagade och beslutet om försäljningen ogiltigförklarades till slut av Högsta förvaltningsdomstolen.

Så hur gick det sen?

– Kommunen anser sig inte kun-

Foto: Tobias Fischer

Företagandet handlar om konkurrens på lika villkor. När någon utnyttjar en maktposition för att gynna sig själv eller sina vänner är det fel.

na backa affären men har beslutat att köparen ska betala 2,5 miljoner kronor extra för hemtjänstverksamheten.

Och det andra fallet?

– Den famösa Serafen-försäljningen. Ett antal läkare på landstingets vårdcentral Serafen fick köpa anläggningen för 694 500 kronor, även det år 2007. De lyckades sedan ta ut vinster på ett par miljoner kronor om året och avslutade med att nyligen sälja vårdcentralen till ett större rikstäckande vårdföretag för enligt uppgift omkring 20 miljoner kronor.

Det är väl inget fel att läkare tjänar pengar?

– Absolut inte. Och det är heller inget fel att göra en bra affär med landstinget, men det blir fel när det offentliga säljer egendom så att det ensidigt kommer att gynna någon speciell och utvald privat aktör. Flera ska ges chansen. Det bästa sättet är därför om man hade utsatt Serafen för offentlig budgivning och sålt till marknadsvärdet.

Vad skulle kunna hända härnäst?

– Om någon driver ärendet kan EU-kommissionen besluta att köparen tvingas erlagga tilläggsköpe-

skilling, men dit har vi inte kommit än.

Det här låter väl inte så bra, om man ska sammanfatta?

– Risken är att det blir ännu värre. Kommunerna vill nu, genom sin intresseorganisation Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), ta bort den bestämmelse i kommunallagen som förbjuder stöd till enskilda företag och istället få helt fria händer att disponera skattebetalarnas egendom. Planen är att ta bort den paragraf i kommunallagen som generellt förbjuder stöd till företag och ersätta den med EUs statsstödsbestämmelser.

Men EU har ju rätt hårda nypor?

– I vissa fall, ja. Men i det här fallet innebär EUs regler att det skulle bli helt fritt för kommuner och landsting att ge bort pengar eller egendom för ett värde upp till i vart fall 200 000 euro. I vissa fall kan stödet uppgå till hur mycket som helst, om det inte påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Till saken hör dessutom att EU planerar att höja fribeloppet.

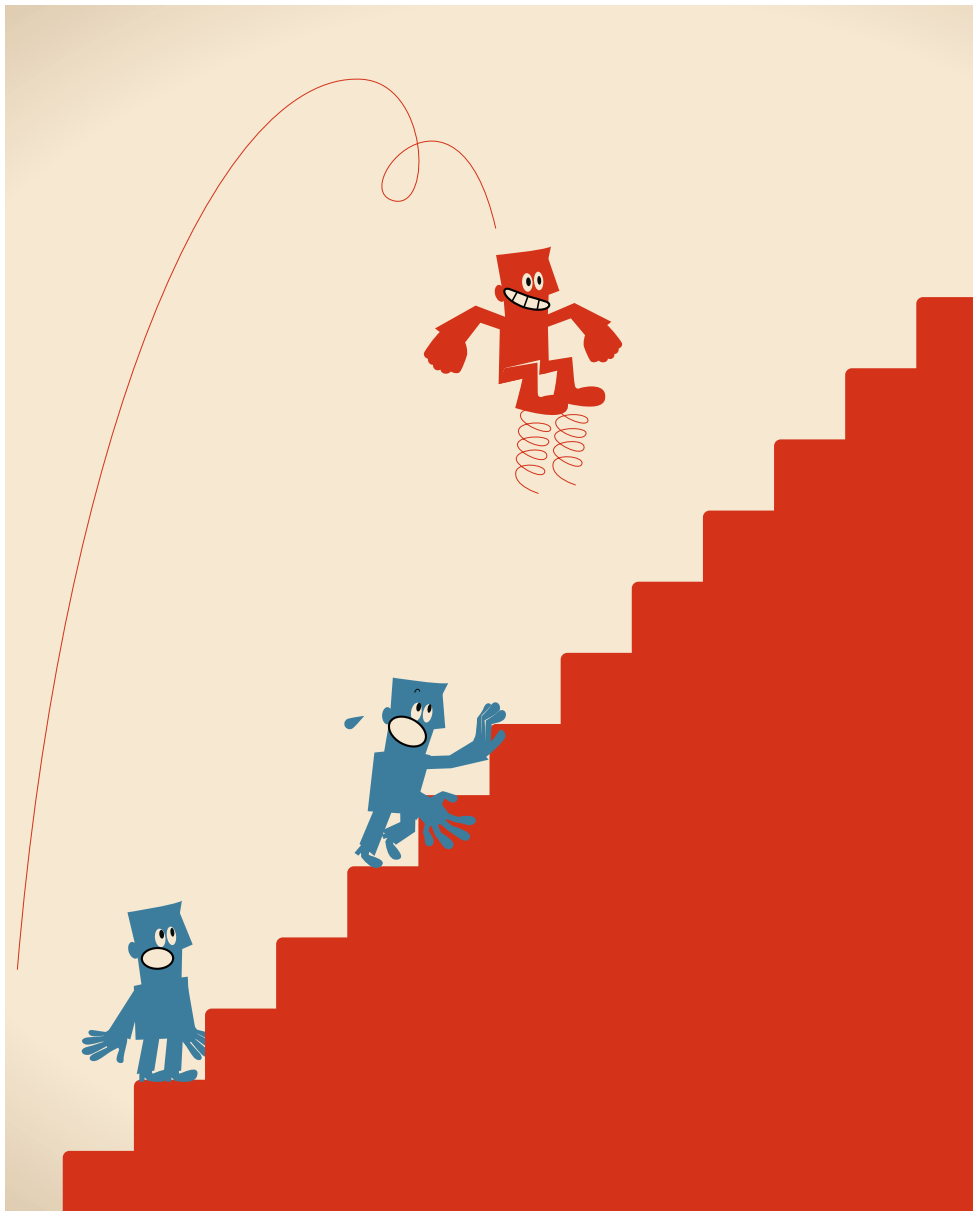
Finns det någon åsiktsskillnad mellan partierna och blocken?

– Nej, jag har inte upptäckt nå-

gon sådan skillnad. Vad som möjligen förvånar mig är att många alliansstyrda kommuner verkar så angelägna att avhända sig skattebetalarnas egendom. Särskilt moderata lokalpolitiker förefaller ha en olycklig fäbless för vad de kallar privatisering, något som de i allmänhet inte har definierat klart för sig själva. Begreppet privatiseringar kan för dem omfatta såväl entreprenadupphandling, pengssystem och kommunala försäljningar. Men när det tolkas som att det offentliga gör sig av med egendom på vilket sätt som helst har man nog missförstått sitt uppdrag från väljarna.

Men Den Nya Valfärden gillar ju företagande. Varför bråkar ni om det här?

– Företagande handlar bland annat om konkurrens på lika villkor. När någon utnyttjar en maktposition för att gynna sig själv eller sina vänner är det fel. Monopol är aldrig bra. Inte heller är det bra om lokala politiker ges fri dispositionsrätt över gemensamma pengar och egendom, så att godtycke och personliga kontakter får betydelse att påverka konkurrensen mellan företag. □

Konkurrenskommissionen vill att upphandlingsreglerna skärps

Den offentliga sektorn köper varje år varor och tjänster för 500 till 600 miljarder kronor. Det är omkring en tredjedel av sektorns totala kostnader.

Konkurrenskommissionen jobbar med fall där myndigheter, i strid med upphandlingslagstiftningen, köpt varor och tjänster direkt hos en leverantör utan att ge andra leverantörer möjlighet att lämna konkurrerande anbud. Genom att sätta konkurrensen ur spel missgynnas skattebetalare och konsumenter.

Otillåtna direktinköp har på senare tid kom-

»Otillåtna direktinköp har på senare tid kommit i fokus, exempelvis de uppmärksammade avslöjandena om myndigheters höga kostnader för internrepresentation.«

mit i fokus, exempelvis de uppmärksammade avslöjandena om myndigheters höga kostnader för internrepresentation. Under 2011/2012 har Konkurrensverket tagit mer än 30 myndigheter till domstol för otillåten direktupphandling.

DIREKTINKÖP KAN HA samband med korruption. Statskontoret har nyligen visat att allt fler kommunala tjänstemän och förtroendevalda bedömer att det förekommer korruption. Nästan 60 procent anser att personer i den egna organisationen någon gång mottagit otillbörliga förmåner.

Framför allt kommunerna trycker på för att lagstiftaren ska införa mildare upphandlingsregler. Upphandlingsutredningen har aviserat kraftigt ökade fribelopp för direktinköp. Konkurrenskommissionen anser att detta är fel väg. Tvärtom borde statsmakterna skärpa regelverket. □

PER-ARNE SUNDBOM
TIDIGARE KONKURRENSRÅD

Krönika Kunskap på nätet Wikipedias makt i samhället

WIKIPEDIA ÄR EN fantastisk företeelse, som på sätt och vis sammanfattar hela den gigantiska samhällsförändring som internet medfört. Det är gratis. Vem som helst i hela världen kan skriva och redigera artiklar, vilket ger tillgång till en enorm kompetensbas (som inte tar betalt). Snabbheten är extrem - sker det exempelvis en jordbävning brukar det ligga en artikel om den ute på Wikipedia inom en halvtimme.

Varje dag går mängder med journalister, forskare, skolelever och andra in på Wikipedia för att hämta information. Även om många inser vikten av att vara källkritisk är det ganska vanligt att det som står i en Wikipedia-artikel uppfattas som Sanningen. Att dubbelkolla med Nationalencyklopedin eller andra källor blir överhoppat i den allmänna stressen. Det gör Wikipedia till en viktig maktfaktor i samhället.

UNDERSÖKNINGAR HAR VISAT att materialet på Wikipedia i de allra flesta fall håller god kvalitet. Men naturligtvis visar sig ibland nackdelarna med att vem som helst kan skriva och redigera. Uppenbara tokigheter genomskådas förstås lätt av den som hämtar information från Wikipedia, men hur är det med mindre felaktigheter? Och, vilket är en ännu viktigare fråga, tänk om skribenternas värderingar påverkar hur verkligheten beskrivs?

Det är en relativt liten grupp människor som står för en stor del av det material som produceras på svenska Wikipedia. Denna grupp är inte representativ för befolkningen. Finns det en risk för att rådande värderingar hos skribentgruppen skapar en liten, men systematisk, vinkling i den verklighetsbeskrivning som artiklarna utgör?

Det finns tusen och ett sätt på vilka en artikels utformning kan påverka hur positivt eller negativt inställd en läsare blir till den företeelse som beskrivs. All information kan ju omöjligt tas med, så ett urval måste göras. Men HUR görs det? Hur blir fördelningen mellan positiva och negativa saker? I vilken ordning presenteras fakta? Vad läggs i den så viktiga inledningen? Ord har olika värderingar - vilka ord används?

På den diskussionssida som hör till varje artikel på Wikipedia kan man följa debatten mellan de olika skribenterna och administratörerna om

vad som ska finnas med i en artikel. Det finns exempel på att stora stycken som är uttalat negativa har lagts till - eller tagits bort - för att ändra artikelns läge på skalan mellan en positiv och en negativ beskrivning av företeelsen. Jag ska inte påstå att det är slumpen som avgör hur positiv en artikel är, men det kan helt klart vara föremål för förhandlingar.

Ovanstående ska ses mot bakgrund av att den grupp entusiaster som skriver på Wikipedia - och som utgör ett fantastiskt arbete - som sagt inte är representativ för befolkningen. Man kan fundera på risken för att den verklighetsbild som från Wikipedia sprids i samhället är vinklad. Forskning från USA visar exempelvis att engelskspråkiga Wikipedia systematiskt beskriver det demokratiska partiet i mera positiva ordalag än det republikanska.

EN ANNAN FRÅGA som är föremål för mitt intresse är risken för att grupperingar med starka värderingar, exempelvis inom det politiska området, mullvadar in vinklad information på Wikipedia. Hittills har sådana försök avslöjats tämligen omgående för att de gjorts så klumpigt, men en långsiktig mullvad som bygger upp de andra skribenternas förtroende innan han eller hon börjar lägga in vinklad information skulle kunna lyckas i sitt syfte. I Ryssland avslöjades ett försök från en smal politisk grupp att via långsiktigt mullvadsarbete ta över Wikipedia.

Allt detta blir viktigt med anledning av den mycket starka ställning i samhället som Wikipedia har. Som sagt - "alla" hämtar sin syn på omvärlden från Wikipedia.

Dessa frågor kommer att belysas i den rapport om Wikipedia som jag för närvarande arbetar med. Skriften utkommer under hösten. □

PÄR STRÖM
INTEGRITETSOMBUDSMANNEN
DEN NYA VÄLFÄRDEN

Det kommunala bolaget Laholmshem har brutit mot upphandlingslagstiftningen

KONKURRENSKOMMISSIONEN HAR GJORT två utredningar som visar att det kommunala bostadsbolaget Laholmshem AB brister i offentlig upphandling. Bolaget skulle ha upphandlat i konkurrens men köpte istället under 2010 och 2011 varor och tjänster direkt från vissa utvalda bolag till betydande värden. Laholmshem AB hade sedan tidigare ett upphandlat ramavtal med ett annat företag som dock inte fick några beställningar från bolaget. Laholmshem AB har även tecknat kontrakt avseende en "bovärd" utan något formaliserat upphandlingsförfarande. Laholmshem är skyldiga att följa lagen om offentlig upphandling, men i flera fall har bolaget struntat i lagen. Efter att Konkurrenskommissionen påpekade bristerna i kommunens handlande meddelade Laholmshem att de avsåg att se över sina upphandlingsrutiner men det är för närvarande oklart om detta har medfört någon förbättring.

Luleå Tekniska universitet ingick avtal i strid mot LOU

KONKURRENSKOMMISSIONEN HAR UTRETT Luleå tekniska universitet (LTU) upphandlingar av tryckeritjänster i fem fall. Samtliga utredningar visar på allvarliga överträdelser av lagen om offentlig upphandling (LOU). I ett fall har LTU köpt tjänster för tryckning av en kurskatalog för nästan tre miljoner kronor från ett privat tryckeriföretag. Köpet av tjänster hade inte föregåtts av någon annonsering om upphandling. Köpeavtalet förklarades därför ogiltigt av domstol eftersom det hade ingåtts i strid med LOU. När målet handlades i domstol använde sig universitetet av förfalskade bevis i syfte att komma undan den rättsliga prövningen, dock utan att lyckas med detta. Detta är för närvarande föremål för en förundersökning av Åklagarmyndigheten i Luleå.

Granskade av

Konkurrenskommissionen

Swedavias Taxiavgift på Arlanda olaglig

DET AV KONKURRENSKOMMISSIONEN tidigare uppmärksammade fallet om det statliga bolaget Swedavia AB avgjordes i Marknadsdomstolen i november 2011. Swedavia ville tvinga taxiföretag att betala 25 kronor per gång för att med namnskylt hämta kunder på Arlanda. Skylthämtningen har tidigare skett utan extra avgift och motsvaras inte av någon motprestation eller kostnad från Swedavias sida. Swedavia som har ensamrätt att driva Arlanda flygplats och utnyttjade sin dominerande ställning genom att ta betalt för arbete som utförs av taxiföretagen själva menade Konkurrenskommissionen, som kritiserade förfarandet. Taxiföretagen har inte haft något annat val än att betala, och avgiften skulle så gott som oavkortat läggas på taxipriset till kunderna. Konkurrenskommissionens chefsjurist Pär Cronhult biträdde tillsammans med en advokat ett privat taxibolag i Marknadsdomstolen. Enligt Marknadsdomstolens dom är Swedavias avgifter oskäligen. Domstolen beordrade att skylthämtningsavgifterna ska tas bort, annars skulle Swedavia tvingas att betala ett vite på två miljoner kronor.

Nynäshamns kommun bryter mot lagen

DET FÖREKOM INGET annonserat upphandlingsförfarande när Nynäshamns kommun direkttilldelade ett kontrakt till AB Vårlljus, ett bolag de själva är delägare i och som konkurrerar på den allmänna marknaden. Direkttilldelningen strider mot lagen om offentlig upphandling (LOU). Kontraktet, som löpte tills vidare, innebar ett ramavtal om köp av åtta boendeplatser för i första hand ensamkommande flyktingbarn och barn som fått permanent uppehållstillstånd. Det saknades inte potentiella anbudslämnare eftersom det finns flera privata företag etablerade på marknaden som kunnat komma ifråga för anbudslämning. Nynäshamns kommun är skyldig att iaktaga regelverket i LOU. I och med att AB Vårlljus är instruerat att konkurrera på den allmänna marknaden och i en icke marginell omfattning också säljer tjänster till andra än sina ägare, så föreligger det inte något undantag som gör att kommunen kunnat köpa aktuella tjänster direkt från bolaget. Den här typen av otillåten direkttilldelning bryter mot lag och riskerar att undergräva kommunens förtroende som upphandlare menade Konkurrenskommissionen, som kritiserade förfarandet. Två domstolar, både förvaltningsrätt och kammarrätt, har lagakraftvunnet kommit fram till att kommunen har brutit mot lagen.

Säve flygplats bröt mot lagen

GÖTEBORGS KOMMUN OCH staten äger till större delen Cityflygplatsen i Göteborg AB (f.d. Säve Flygplats). När bolaget har köpt varor och tjänster har de inte brytt sig om upphandlingsbestämmelserna. Bolaget har istället tillämpat informella upphandlings- eller inköpsrutiner och har inte beaktat upphandlingslagens grundläggande krav på bland annat öppenhet kring upphandlingsprocessen och på likabehandling av leverantörer. Det är konstaterat av domstol att ett förfarande av detta slag strider mot lag. Bolagets agerande har medfört diskriminering av leverantörer och snedvridit konkurrensen. Ytterst är det resenärerna som använder flygplatsen som får betala för detta i form av onödigt höga flygplatsavgifter. Efter Konkurrenskommissionens granskning har förvaltningsrätten fastslagit att Cityflygplatsen agerat fel.

Helsingborgs kommun ingick olagligt avtal

NÄR HELSINGBORGS KOMMUN tecknade avtal om reklamfinansierade skyltställ och papperskorgar m.m. på kommunens mark skedde det utan någon offentlig anbudsinfördan. Kommunen tecknade ett 15 år långt avtal direkt med ett privat företag utan att konkurrenter gavs möjlighet att vara med och lämna anbud. Kommunen är skyldig att ta in anbud även, som i det här fallet, när ersättningen inte består av direkt betalning från kommunen. Även en sådan rätt som består av att utnyttja informationstavlor och papperskorgarna i kommersiellt syfte genom att sälja reklam till tredje man anses nämligen utgöra en slags ersättning. Den här typen av kommersiella rättigheter till annonsering på kommunal mark ska därför konkurransutsättas, menade Konkurrenskommissionen som kritiserade kommunens agerande. Särskilt allvarligt framstår förfarandet eftersom avtalet avser stora värden och löper under en så lång tid som 15 år.

Trafikverkets avtal om Gotlands- trafik strider mot EU-rätten

NÄR AVTALET OM att driva linjesjöfart för gods- och persontrafik till och från Gotland skulle förnyas under 2011 valde Trafikverket att direkttilldela uppdraget till Destination Gotland AB. Skälet till att Destination Gotland AB direkttilldelades avtalet var enligt Trafikverket att det inte fanns tid till att genomföra en anbudstävling innan nuvarande avtal löper ut i början av 2015. Ett annat skäl var enligt Trafikverket att det tidigare hade varit svagt intresse från andra rederier att lämna anbud. Trafikverket skulle emellertid ha gett andra företag möjlighet att lämna anbud för att utföra trafiken på sträckan, och någon direkttilldelning var enligt gällande EU-rätt inte möjlig att genomföra menade Konkurrenskommissionen, som påpekade detta. Varken bristande konkurrens eller Trafikverkets hänvisning till den korta tidsfristen utgör nämligen tillräckliga skäl för undantag enligt EU-rätten. Konsekvensen av ett förfarande som detta är att resenärerna inte får den bästa trafiken och att den kostar mer än nödvändigt.

Kommunala fastighetsägare diskriminerade nystartade företag

FÖRENINGEN FASTIGHETSÄGARE I Järva, som huvudsakligen består av kommunala fastighetsägare på Järvafältet i Stockholm, bröt mot lagen om offentlig upphandling (LOU) när man uppställde krav för deltagande med anbud som bland annat diskriminerar nystartade företag. Föreningens krav innebar att anbudsgivare måste ha sin årsredovisning registrerad hos ett kreditratingföretag för att få lämna anbud på fastighetsskötsel. Redan 2005 fastställde Högsta förvaltningsdomstolen att ett sådant krav inte är lagligt. Föreningen borde ha känt till detta och inte uppställt ett sådant krav menade Konkurrenskommissionen, som kritiserade föreningens agerande. I det aktuella fallet hade föreningen antagit ett anbud som översteg lägsta pris med drygt en miljon kronor eller c:a 20 procent. Den här typen av agerande begränsar konkurrensen och hyresgästerna riskerar att tvingas betala för mycket för sin fastighetsservice.

Ragunda kommun ställer till det i upphandling

RAGUNDA KOMMUN PÅBÖRJADE EN upphandling sommaren 2011 av balkongreoveringar. I kommunens upphandling fanns tydliga brister på kunskap om upphandlingslagstiftningen. Bland annat använde sig kommunen av "fri anbudsprövning" och hänvisade till en lag som upphävdes 2007, vilket riskerar att ett urval sker godtyckligt. Kommunens förfarande strider mot likabehandling och transparens som är några av de viktigaste principerna inom upphandlingslagstiftningen. En upphandlande myndighet får inte heller förbehålla sig rätten att förkasta ett anbud och när en upphandling avbryts ska det ske på sakligt godtagbara skäl och följa regler i EU-fördraget, påpekade Konkurrenskommissionen som kritiserade förfarandet.

Helsingborgs kommun frångick lagen vid köp av datasystem

NÄR HELSINGBORGS KOMMUN köpte Unicum, ett webbaserat datasystem för kommunikation mellan föräldrar, elever och lärare i grundskolan, påstod kommunen att de antog det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Som villkor i förfrågningsunderlaget angavs bland annat ett krav på fast pris med möjlighet till indexuppräknning vid en eventuell förlängning. Trots detta prövade och antog kommunen ett anbud som i praktiken innebar ett lockpris, och som senare skulle komma att höjas kraftigt (c:a 183 procent) vid förlängning av avtalet efter drygt tre år. Till följd av taktisk prissättning av anbudsgivaren i kombination med att kommunen frångick sina egna krav i förfrågningsunderlaget, blev det antagna anbudet således långt ifrån billigast. Anbudet skulle aldrig ha antagits. Trots detta har kommunen förlängt avtalsförhållandet i ytterligare en period.

Den här typen av upphandlingsbeteende med osund strategisk anbudsgivning sätter konkurrensen ur spel, eftersom de anbudspriser som jämförs med varandra inte ger någon rättvisande bild av den faktiska kostnaden för varan eller tjänsten, påpekade Konkurrenskommissionen. Förutsättningarna för anbudsgivningen har således inte varit likvärdiga samtidigt som syftet med offentlig upphandling har kommit att motverkas. Det antagna anbudet skulle rätteligen ha förkastats och kommunen borde ha valt en billigare lösning. Kommunens agerande strider därför mot lagen om offentlig upphandling (LOU) menade Konkurrenskommissionen som kritiserade förfarandet.

Enköpings kommun bröt mot förbudet om direktköp

ENKÖPINGS KOMMUN ANNONSERADE I EU:s officiella tidning att kommunen skulle köpa el för 18 miljoner kronor direkt av sitt helägda kommunala energibolag Ena Energi AB, utan något offentligt upphandlingsförfarande. Några lagliga skäl för ett sådant direktköp förelåg inte. När en annons om upphandling införts har konkurrenter i princip bara tio dagar på sig att ingripa mot förfarandet, vilket också skedde i detta fall. Konkurrenskommissionens jurist uppmärksammade nämligen annonsen och biträdde ett konkurrerande elföretag med ett överklagande i domstol. När förfarandet kom upp i domstol ändrade kommunen sig emellertid och återkallade sitt beslut om direktköp. Detta visar att det hela var ett oblygt försök av kommunen att bryta mot LOU i hopp om att inte någon leverantör skulle upptäcka lagöverträdelsen i tid och hinna väcka talan i domstol.

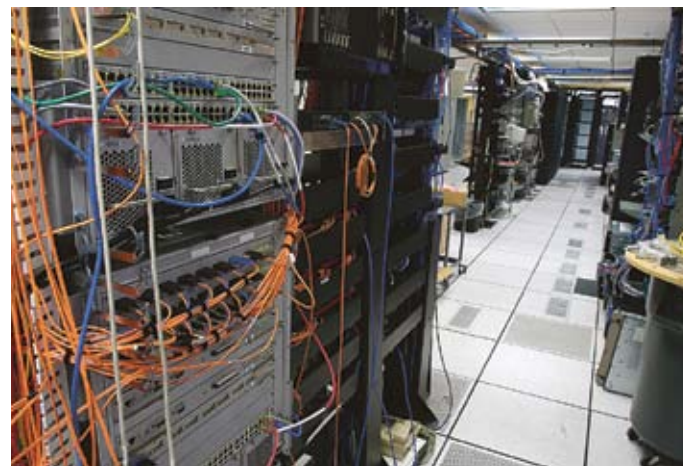
Mörbylånga kommun beviljade otillåtet borgensstöd

MÖRBYLÅNGA KOMMUN BEVILJADE sitt kommunala bostadsbolag Mörbylånga Bostads AB en borgen på 130 miljoner kronor för en planerad investering i en byggnad som bolaget skulle hyra ut för kommersiellt bruk. Kommunen hade tidigare beviljat bostadsbolaget garantier i form av kommunal borgen så att lånetaget uppgick till sammanlagt 460 miljoner kronor. En kommunal borgen innebär bland annat att skattebetalarna i kommunen ytterst garanterar att lånet betalas tillbaka om bolaget går i konkurs. Bostadsbolaget behövde inte betala någon borgensavgift till kommunen och gavs därmed en fördel, finansierad med skattepengar, som konkurrerande företag som hyr ut lokaler inte får motsvarande del av. Borgensåtagandet innebär i praktiken att kommunen ger Mörbylånga Bostads AB ett finansiellt stöd som bryter mot EU:s statsstödsregler, konstaterade Konkurrenskommissionen. Vill kommunen ge kommunal borgen ska den ta ut en marknadsmässig avgift för detta så att konkurrensförutsättningarna blir lika på fastighetsmarknaden i Mörbylånga, menade Konkurrenskommissionen som kritiserade förfarandet.

Växjö Energi AB köpte tjänster utan upphandling

NÄR EN DATORHALL skulle uppföras struntade det kommunala energibolaget Växjö Energi AB (VEAB) att upphandla detta. VEAB beställde istället uppförandet av datorhallen för drygt tio miljoner kronor direkt från ett privat bolag. Uppdraget innebar förutom uppförandet av själva hallen med serverhallar, teknikum och operatörsrum även vissa installationsarbeten. Allt köptes direkt från det privata bolaget, utan upphandling. När en kommun använder den här typen av direkttilldelning snedvrids konkurrensen vilket medför att VEAB:s kunder riskerade att få betala ett högre pris för bolagets tjänster, påpekade Konkurrenskommissionen som kritiserade förfarandet.

Den Nya Valfärden vann mål i högsta instans – kommun får göra om, igen

Örnsköldsviks kommun vägrade styvnackat att lyssna på leverantörens korrekta tankar när den upphandlade persontransporter till särskola och daglig verksamhet. Effekten blev att kommunen fick göra om upphandlingen två gånger och att ny rättspraxis på upphandlingsområdet skapades.

Örnsköldsviks kommun påbörjade i december 2010 en upphandling avseende persontransporter till särskola och daglig verksamhet.

– Jag kontaktades av det lokala taxibolaget ÖrnTaxi som menade att upphandlingen hade en massa fel och brister, säger Den Nya Valfärdens chefjurist Pär Cronhult. Min första reaktion var att rekommendera ÖrnTaxi att vända sig till kommunen och påtala de aktuella felaktigheterna, så att de skulle kunna rättas till. Så skedde, men utan resultat. Kommunen vidhöll att den gjorde rätt och ville inte rätta sig frivilligt. Då fanns det ingen annan utväg för ÖrnTaxi än att gå till domstol, där företrätt av Pär Cronhult. I maj 2011 beslutade domstol att upphandlingen skulle göras om.

KOMMUNEN GENOMFÖRDE DÄRPÅ en ny upphandlingsomgång där man visserligen inte upprepade de tidigare felen. Den här gången utformade man dock upphandlingen så att tidsfristen mellan kontraktets ingående och det datum från när avtalet skulle börja löpa

var väldigt kort, maximalt 23 dagar. Detta innebar i realiteten att enbart det taxiföretag som sedan tidigare utförde aktuella taxi-transporter åt kommunen, och således redan hade fordon och personal på plats, skulle ha möjlighet att lämna ett seriöst anbud och leverera tjänsten i tid.

För bland annat ÖrnTaxi var tiden för kort för att man skulle ha tid att skaffa nya bilar och erforderlig personal. Detta påpekades för kommunen som även denna gång vägrade att ta till sig av kritiken, utan valde att gå vidare med upphandlingen. ÖrnTaxi tvingades då på nytt att med hjälp av Pär Cronhult ta upphandlingen till domstol. För andra gången blev således i princip samma upphandling föremål för en rättslig bedömning som ytterst hade sin grund i att kommunen styvnackat framhårdade i att bryta mot lagen.

SLUTLIG DOM MEDDELADES av högsta instans, högsta förvaltningsdomstolen, nu i september 2012, där det slogs fast att kommunen återigen hade gjort fel och att även konkurrerande taxiföretag som ÖrnTaxi skulle ha

givits möjlighet att lämna anbud på rimliga konkurrensmässiga villkor. Domstolen beslutade därför på nytt att upphandlingen skulle göras om.

Den taxiupphandling som ursprungligen var tänkt att avslutas redan i början av mars 2011 har således kommit att dra ut på tiden och försenas i upp till två år, enbart på grund av kommunens ovilja att lyssna och ta till sig kritik. Det är med andra ord dags för myndigheterna att börja lyssna på leverantörerna och försöka se dem som partners i upphand-

lingarna, och inte som någon som i alla lägen ska hållas kort, säger Pär Cronhult.

Genom Högsta förvaltningsdomstolens avgörande har emellertid vägledande rättspraxis skapats. Nu står det klart för alla vilka regler som gäller i fråga om möjlighet för leverantörer att inte bara lämna anbud, utan även att få en rimlig s.k. implementeringstid inför leveransstarten för att hinna förbereda sig. □

Energiskog

SCA och norska Statkraft gör en storsatsning på vindkraft. De båda företagen vill bygga sex vindkraftsparker i Mellannorrlands skogsbygder med totalt 450 vindkraftverk. Fullt utbyggd kommer satsningen att ge 2 400 GWh förnybar el per år, nära två procent av Sveriges totala elförbrukning och

betydligt mer än den totala vindkraftsproduktionen idag, en satsning på över 16 miljarder kronor. Våra växande skogar binder koldioxid, ger värdefull råvara för Sveriges viktigaste industri och förnybar el – utan att vi behöver elda upp prima industriråvara.

www.forestproducts.sca.com

SCA FOREST PRODUCTS

Tack!

Ett stort tack till våra annonsörer och andra som under året bidragit till vår verksamhet för ett företagsvänligare Sverige!

A.V.I REDOVISNING	BRA ÅKERI AB	ENBLOMS GRÄV & SCHAKT AB	HAGSTRÖMS TRANSPORT AB
AB BRÖDERNA THORINS GRÄVMASKINER	BRAGES SKOGS ENTR	ENGVIST & SON ÅKERI AB	HALLANDS MURERI AB
AB DFS	BRASK BYGG & KONSULT AB	EPOTEX SÄLJSERVICE AB	HALLBYGGARNA-JONSEREDS AB
AB FLEXBOX	BREDBERGS ELBYRÅ AB	ERGO NORDIC AB	HANS ERIKSSON PLATTSÄTTNING
AB LENA VAHLNE	BROARYD ENTREPRENAD AB	ERIKSGÅRDENS FJÄLLHOTELL AB	HANSÉNS & LINDHS BEGRAVNINGSBYRÅ AB
AB PROTECTDOOR SCANDINAVIA	BRUNNSHALLEN	ESKILSTUNA PLATTSÄTTNING AB	HARRY EKLUND AB
AB, SAJTHOTELLET SVERIGE	BRÖDERNA FHYR AB	ESSDE AB	HASSES HYR & MASKIN AB
ACETEC AB	BRÖDERNA MUR & PUTS AB	ESSMA FÖRSÄLJNING AB	HE-BO I UPPSALA AB
ADVOKATERNA VON AHN	BRÖDERNA SEVERIN ÅTERVINNINGSTEKNIK AB	EXPO RENTAL SYSTEM I STOCKHOLM AB	HEDLUNDS PAPPERSINDUSTRI AB
AFFES ÅKERI AB	BRÖDERNA ÖSTERBERGS BYGG AB	EXTUNA PRODUKTION AB	HEDLUNDS TRÄVARU AB
AHLQVIST-ALMQVIST ARKITEKTER AB	BUSKERÖD BYGG AB	F WILHELMSSONS TRANSPORT AB	HEDMANS DELIKATESSER
AIR TARGET SWEDEN AB	BYGGNADSMILJÖ MELLANSVERIGE AB	FALK BILBÄRGNING	HEIMROTHS BILUTHYRNING AB
ALFTAFRAKT AB	BYGGTEAMET HALLAND AB	FAR & SON PLATTOR O MATTOR KB	HELLMAN ÅKERI AB
ALIGNIT AB	BÄCKS ÅKERI AB	FARM FRITES NORDEN AB	HELMERS BYGGLEDNING I STOCKHOLM AB
ALLBYGG VEDUM AB	BÄLTARBO TEGELBRUK AB	FASTIGHETSBYRÅN I MÖLNDAL AB	HELTÄCKKANDE MATTOR AB
ALLTID REDO I STRÖMSHOLM	BÄRGNINGSTJÄNST I ÄNGELHOLM AB	FHM REKOND & BILSERVICE AB	HEMMÄLINS BYGGNADS AB
ALLWORLD LOGISTICS SWEDEN AB	CALMAR EKONOMISERVICE HB	FINNVEDENS OPTIK AB	HERMANS MASKIN AB
ALMEDAHL-KINNA AB	CAN BYGG	FIRMA ERIK OLSSON	HERMANSSONS RÖR AB
ALSKAMI AB	CANADIAN PLASTIC FLOORING AB	FIRMA LENNART PERSSON	HERRGÅRDSTOPPEN AB
ANIAGRA PRODUKTIONS AB	CANODA OFFSHORE AB	FIRMA NILS DANIEL MATTIAS VALFRIDSSON	HILLER TRÄVAROR AB
ARNE EDH BEGRAVNINGSBYRÅ FONDKISTAN	CAP MÅLERI AB	FIRMA ROLAND LUGN	HINDÅS TAK & PLÅTSLAGERI AB
ARVIDSJAUR FLYGPLATS AB	CARLSTAD VVS PROJEKT AB	FJÄRDHUNDRA ÅKERI AB	HISINGEN ELPARTNERS AB
ASK & EMBLA FÖRSKOLOR AB	CATELLA KAPITALFÖRVALTNING AB	FLYGFRAKT AB	HJERTSTEDTS ÅKERI AB
ASKELYCKANS KONDITORI AB	CATERINGFIRMA PAUL DEGEN	FORSGRENS BILFYND AB	HOLMQVIST METALL & GRAVYR AB
ASSBECKS FASHION HOUSE	CENTRALA PARTIHALLEN AB	FORSGRENS PLÅT	HOLS SÅG & PALL AB
AUSÅS ÅKERI AB	CGT METALL AB	FREBACO KVARN AB	HUSBYGGARNA I EDSBYN AB
B T M SMIDE AB	COLLINS LOGI & GASTRONOMI HB	FREDAL AB	HYPRO AB
BAGERIET SJÖSTRAND OCH ERICS AB	COMBISYSTEM FÖRSÄLJNING AB	FRI & CO AB	HÅKANS SVETS O ALLREP AB
BAKKERS BYGGSERVICE	COMET CONSULAR SERVICE AB	FRISKA HUS AB	HÖGKLINT INVEST AB
BENGT NILSSON FIRMA	CONNY LAGERSTEDT SCHAKT & TRANSPORT AB	FÄRGBRON BIFROST AB	HÖRNINGSHOLMS GODSFÖRVALTNING
BENGT NORDS ÅKERI AB	CONROCO AB	FÖRETAGARNAS RED.BYRÅ TIERP AB	I LUNDBERG RÖRSVETS AB
BENHAMRA GÅRD AB	CORDICON AB	G. LARSSON STARCH TECHNOLOGY AB	IB TRANSPORT MÅLARDALEN AB
BERGA ÅKERI AB	DAHLLÖF & ROXNER FASTIGHETER AB	GALDER SECURITY AB	ICA KVANTUM BÅLSTA
BERGSÅKER AB	DALA AUTOSYSTEM AB	GASTRONOR, PERSONALREST. SKANDIA	ICA PARKHALLEN
BERGVALLS MASKINTEKNIK	DALARNAS AUKTIONSBYRÅ	GD TRANSPORT AB	ICA SUPERMARKET LINKÖPING
BERNT ANDERSSON VVS	DATAKOMPETENS AB	GECO INREDNINGAR AB	ICA SUPERMARKET TIBRO
BGV ÅKERI AB	DAWSON 'S ÅKERI MICHAEL DAWSON	GEHAB KVALITETSPÅBYGGAREN AB	ICA SUPERMARKET VÄSTERHANINGE
BIKE LINE SWEDEN AB	DEFAB PRODUCTION AB	GETINGE GRÄV AB	IDÉMEDIA SKÅNE AB
BILDELAR I ARVIKA AB	DEGEBERGA GRUS & SCHAKT AB	GILLEFORS ÅKERI	IFÖ SANITÄR AB
BILFÖRÄDLINGSGRUPPEN I STOCKHOLM AB	DELLGRENS ESLÖV PROFORM AB	GLAS O ALUMINIUMMONTAGE GÖINGE AB	IGELFORS TAXI AB
BILSERVICE K E SKOGLUND AB	DELTAB PROFILPLAGG AB	GODSTRANS HBG AB	INDUSTRIELEKTRONIK I OXELÖSUND AB
BIL-TEAM I ESKILSTUNA AB	DHW-KONSULT AB	GOLV O VÄGGKUNGEN AB	INDUSTRIUNDERHÅLL AB
BJÖRN BOMANS EL AB	DITO BYGGKRAFT AB	GOTTRA SKOG & FASTIGHETER AB	INGA-LILLS PERUKMAKERI AB
BJÖRN ÅKERI AB, LARS	DN BYGG & INREDNING AB	GRANFLO BYGG AB	INGES GRÄV O TRANSPORT
BJÖRNEBORGS LÅDFABRIK AB	DOKTORN I HÅBO AB	GRANHOLMENS BÅTVARV	INGVAR WAHLQUIST FIRMA
BJÖRSÄTER BYGGTJÄNST AB	DRILLPOWER I STOCKHOLM AB	GRANSTRÖMS ELEKTRISKA AB	INVID GLOBEN AB
BKS BUTIKS & KONTORSSERVICE AB	DUO DENTAL STOCKHOLM AB	GREKISKA FINESS FÖRVALTNINGS AB	INVOICE SOLUTIONS KARLSTAD AB
BLANKAHOLM ALLSERVICE & CAMPING AB	EDWIN W NILSSON EFTR. AB	GRUNDVATTENTEKNIK I VARBERG AB	IVARSSONS FASTIGHETER AB
BLÄSTRINGSSERVICE LUDVIKA AB	EKEBY STUTERI	GRÄNGSBO SERVICE AB	J G ANDERSSONS SÖNER AB
BNM SOLUTIONS AB	EKLUNDS BILSKROTNING	GULLABO VÄRDHUS	JA RIVTEKNIK AB
BO WETTERUD BYGGKONSULT AB	EKSTRÖMS ALLSERVICE AB	GYLLE MEC AB	JAN 'S BUSS
BODÅKERS TRANSPORT AB	EL-CONCEPT SWEDEN AB	GÄRÖ PLÅTPRODUKTER AB	JANDELHEIM REKLAM AB
BOHUS BRUNNS- & ENERGIBORRNING AB	ELECTRO-ENGINEERING I STHLM AB	GÄVLE PARTIAFFÄR EFTR	JARLS ÅKERI AB
BOKFÖRINGSBYRÅN EKONOMILINJEN AB	EL-EKONOMI AB	GÖMA VIBORG APS	JE:S SVETS & SMIDE AB
BOMANS MEKANISKA AB	ELGUDDEN AB	GÖTA BERN AB	JEBELL KONSULT AB
BONAJ AB	ELIASSONS SEGELMAK & BÅTKAPELL	GÖTEBORGS BUD	JE-GU VENTILATIONS AB
BOO EGENDOM AB	ELIGOS SECURITY AB	GÖTEBORGS ELSERVICE AB	JEHAB STÄDSERVICE AB
BOO ENERGI	ELTECH ELECTRONISK AB	HAGBY ÅKERI AB	JEK ALLTJÄNST I NORRBOTTEN AB
BORE EXPRESS-& FLYTTNINGSBYRÅ HB	ELVINGS BRUNNSBORRNING AB	HAGELSTAD GÅRD AB	JENSSENS RÖR AB
BR VÄRME & VATTEN I NYKÖPING AB	EMEMTE DISTRIBUTION AB	HAGLUNDS TRANSPORT	JEPPSSONS

JH SALT WATER AB	LUNDBY LIVS AB	PERSHULTS SÅG & BYGGVAROR AB	SVENSK FETTÅTERVINNING AB
JH SPÅRSERVICE AB	LUNDINS VÄRME AB	PETER VASMUTH FIRMA	SVETS & FORM AB
JIMAB	LW TOLKSERVICE AB	PIK AB	SVETSHUSET I AVESTA AB
JJ SVETS O SMIDE	LYANDERS FASTIGHETSSERVICE AB	PLÅT-MODUL AB	SÄLLEBRÅTENS GRUPPBOSTAD AB
JOHAN NILSSONS LJUD LJUSTEKNIK	LÖVGRENS BIL I SKARA AB	POG WOODY BYGGHANDEL AB	SÖDERKYL AB
JOHANSSON ÅKERI AB GERT	LÖVNÄSUDDENS TRANSPORT AB	PRILLAS OLSSONS SCOOTER O MC	SÖDRA RÖRLEDNINGS AB
JOHN OLSSON I SKÖVDE AB	M E ÅKERI AB	PROJEKT EL I UPPSALA AB	SÖRAB
JOTAC FÖRVALTNING AB	M KNUSSONSSONS ENTREPRENAD AB	PROLS FABRIK AB	TEAM G EL & VVS AB
JR TRADEMAN	MAGNUS FRÖBERGS BIL O DÄCK SERVICE	PROTEC DENTAL STUDIO AB	TEGSNÄSSKIDAN AB
JS PLÅTSLAGERI	MAGNUS WERNERSSON TRANSPORT AB	PROTETOR AB	TEQ SYSTEMTEKNIK AB
K-A BYGG	MARCUSMAKER AB	R E BIL I NYKÖPING AB	THOMAS RENSTRÖMS LIVS AB
KALLE H:S BILPLÅT AB	MARGOT KULIN / MÖBELKOMANIET	R.B. KANDIBO AB	THUVESTAD O THORN DESIGN I GÖTEBORG AB
KARLSBODA REDOVISNING & KONSULT AB	MARIEDALS BYGGTJÄNST	RAC BYGG & FASTIGHET AB	TIBA BYGG AB
KARLSTRÖM GOLV AB	MARTINSONS SÅG AB	RECORD BIO NORA KB	TIBRO BILLACKERING AB
KEMA STORKÖKSFÖRSÄLJNING AB	MAT FEST & CATERING I HANTORP AB	REDOVISARNA I KATRINEHOLM	TIKAB STRUKTURMEKANIK AB
KEMAN SVETS AB	MAT O MALT BREDARYDS WÄRDSHUS	REDOVISNINGSCENTER I KOSTA AB	TIMMERSDALA INDUSTRI SMIDE AB
KENNETH MÅNGBERG ÅKERI AB	MATS & GUNNAR JOHANSSON BYGG & SNICK.AB	REKLAM & SOLSKYDD AB	TINCTOR KB
KETSON AB DIAMOND BRITE SVERIGE	MATS WIKEFELDT FIRMA	RESILIENCE AB	TJÄLVESTA REDOVISNING
KEY IT-PARTNER AB	MAXI ICA STORMARKNAD	RESTAURANG JUNGFRUSUND AB	TOARPS LV TEKNIK
KEYES BILLACK	MAXI ICA STORMARKNAD	RESTAURANG SALT	TOBIAS LUNDGREN ÅKERI
KG OLSSON BYGG & SMIDE	MAXPOS	REVSUNDS TRANSPORT AB	TOMBRI AB
KIFO CONSULTING AB	MENTROBYGG	RINGSVETS AB	TOMMY C ANDERSSON TRANSPORT AB
KINNVALL G AB	MICOER-DATA	RINGTJÄNST I VÄRGÅRDA AB	TOR PROTECTION ENTREPRENAD AB
KJELL JANSSON ÅKERI	MIKAELS GRÄVTJÄNST AB	RINNES MÅLERI	TORD WESTERGRENS ÅKERI
KJK LAGERPRODUKTER AB	MIVA MONTAGE AB	ROGER & MATTIAS BYGG AB	TORMEK AB
KL GRÄV & MARK AB	MOBILBETONG JERKER LARSSON	ROGER ERIKSSONS TRANSPORT	TOZO TAK O PLÅT ÖDÅKRA AB
KLARÄLVENS SKOGS AB	MODEHUSET MAX MODE I SKARA AB	& SPEDITION AB	TRACK FIX AB
KNÄREDS KYCKLING AB	MODERN EKONOMI BERGSJÖ AB	ROLAND GALLRINGSTJÄNST	TRADIFOOD AB
KOMINOX INTERNATIONAL AB	MORUPS BILVERKSTAD	ROLFS KUGGSERVICE AB	TRADING CONSULTING TRANSPORT
KONFERENSVERKSAMHET CB AB	MOUROU SKYLTKREKLAM AB	ROLLOUT 2000 AB	TROLLHÄTTANS BILSERVICE KB
KRISTINA K. STÄD I BORLÄNGE AB	MP SCHAKT AB	ROSLAGENS VÄRMEMONTAGE AB	TSS TRAIN STATION SERVICE AB
KRYLBO ELMONTAGE AB	MQ I VÄSTERÅS AB	RP:S ALLTJÄNST	TYDAB
KRYLBO VERKSTÄDER AB	MULLSJÖ BILVÅRD AUTOCARE AB	RUBENSSONS MARK AB	TYSSLINGE ÅKERI AB
KRYSSRAKETEN	MUNK TVÄTTEN	RUDÉNS PLASTINDUSTRI AB	TÄTRINGEN TEKNISKA AB
KUNGSHEM FASTIGHETSFÖRVALTNING	MÄLARDALENS KONSULT & BYGG AB	RÅGSVEDEN-SVEDEN TRÄ AB	UNIGUIDE
KVISTBERGA GROUP AB	MÄLARLIFT AB	RÄTTVIKS SKROTAFFÄR AB	UP SOUND PRODUCTION
KYLTJÄNST I NYBRO	MÄTFORUM AB	S.Ö.C - BESIKTNING O SPÅRARBETE	UPPLANDS FLIS & TRANSPORT AB
KÄLLGÅRDEN I LEDBERG AB	MÖBLER & SLÖJD AB	SAFE TRANSPORT AB	UPPLANDS VÄSBY VETERINÄR-
KÖLSTA SVETS & MONTAGE AB	MÖLLE CHARKUTERIER AB	SANDATEX I BORÅS AB	MOTTAGNING AB
L WIDÉN AB	N J H ENTREPRENAD AB	SANPRO AB	URSINIUS BYGG & IND STÄD AB
LABELE AB	NEAVA AB	SATEMA AB	VANADIS GUMMI AB
LAGERSTEDT & KRANTZ AB	NILSSONS BIL O TRANSPORT AB	SBF	VARIATOR AB
LAHOLMS LITO AB	NILSSONS ENTREPRENAD MASKINER AB	SCANDI CANDY AB	VEBAB VÄSTERÅS-ENKÖPINGSBYGGARNA AB
LAMPBOLAGET A HÄGGROTH AB	NIMA FÄRG I ESLÖV AB	SCHAKTPARTNER I ESKILSTUNA AB	WESTMANS UTHYRNINGSSERVICE AB
LARAY AB	NISSASTADENS REVISION	SDC EK FÖR	WESTMATIC AB
LARS NILSSONS FOGFRIA GOLV I HALSTAH.AB	NOISY CRICKET AB	SEPAB FORDONSPRODUKTER AB	VI I ÄNGBY AB
LARS NITZ ÅKERI AB	NORBER CONSULTING AB	SIBYLLA TROLLHÄTTAN	VIDDES GRÄV AB
LARS SJÖBLOMS MASKINTJÄNST AB	NORDAROM AB	SILVENT AB	WIDTSKÖFLE AB
LASSE EDBERG GRÄV & SCHAKT	NORDKALK AB ATT LULEÅ	SKELLEFTEÅ BILPARTNER AB	WIKLUNDS ÅKERI AB
LD-DESIGN ELEKTRONICS AB	NORDUPPLANDS EL & FASTIGHETSSERVICE AB	SKOGSENTREPRENÖR MAGNUS ERLANDSSON	VILSTENA FISKODLING
LEFI EKONOMI AB	NORDUPPLANDS PELLETS	SKRUFV GLASBRUK AB	VINGA LJUS AB/KAMIC KARLSTAD AUT AB
LENNART ROWLAND LIVS AB	NORRBOTTENS BERGTEKNIK AB	SKYDDSPRODUKTER I SVERIGE AB	VISKANS SKOGSENTREPRENAD AB
LENNARTS DIAMANTVERKTYG I NORA AB	NORREBO TRÄINDUSTRI AB	SKÅNE MARMOR AB	WOODSAFE TIMBER PROTECTION AB
LG ENTREPRENAD I HORRED AB	NORRKÖPINGS INDUSTRI & BYGGSMIDE AB	SKÅNE-BLEKINGE PÅLSDJURSUPPFÖDARE	VOX BOKFÖRING NYNÄSHAMN
LIAB PLÅTBYGGARNA AB	NOTAB I SUNDSVALL AB	SKÄGGARNES ENTREPRENAD AB	WSM CONSULTING GROUP AB
LIAREDS TRÄVARU AB	NYA TRAFIKSKOLAN SKARABORG	SKÄRHOLMENS BIL & TRAKTOR	VTP VÄGG & TAK PLÅT AB
LIDINGÖ PERSIENNFABRIK AB	NYLUNDS BYGG	SMENSGÅRDS ENTREPRENAD AB	WÄHLIN FASTIGHETER AB
LIDMANS MÅLERI AB	NYPANS BYGG	SMS GULD AB	VÄRMBOLS LEGO LACKERING AB
LILJAS PLAST AB	NYZELLS METALLGJUTERI AB	STAFFANSTORP DÄCKSERVICE AB	VÄSTERBYBADET GÖTENE AB
LILLA LUGNET AB	NÄSBYHOLMS FIDEIKOMMISS AB	STEFAN ANDERSSON ÅKERI I SKARA AB	VÄSTERORT DJURJUKHUS AB
LINDBLOMS GOLV O BYGGSERVICE	O BERGH FASTIGHETER AB	STENAM PROPETIES KB	Z-GRILLEN I HÖRBY AB
LINDESBERGS BILSKADECENTER AB	OCAB SANERING I MALMÖ AB	STEVO ´S STORKÖK AB	ZIP-UP SVENSKA AB
LINET I VISBY AB	OLA H KONSULTING AB	STOCKHOLMS TRUMSLAGARE AB	ÅJ MÅLERI AB
LINKÖPING TANK TRANSPORT AB	ONSA LA INGENJÖRSBYRÅ AB	STOREBRO SERVICE-SYSTEM AB	ÅKERMAN & LUND ORGELBYGGERI AB
LISAS BERGSPRÄNGNINGS AB	ONSALAVILLAN BYGGVAROR AB	STORKÖKSPRODUKTER M GUNNARSSON & CO AB	ÄNGEBY AB
LKV BYGG AB	OSAFRAKT AB	STRÅVALLA MASKINSTATION AB	ÖLVEMARKS HOLIDAY AB
LL-GRUPPEN AB	OSV AB	STÖPAFORS TRANSPORT AB	ÖNNEBO BUSS AB
LM AHLMAN ÅKERI AB	OTTERS YTSKYDD AB	SUND AFFÄRSBYRÅ AB	ÖREBRO EXPRESS AB
LOGOFORM AB	OVE HJALMARSSON ÅKERI	SUNDAB RONALD SUNDBERG AB	ÖRNSKÖLDSDVIKS OLJETRANSPORT AB
LULEÅ BIL & BÅTKAROSSERIER AB	OVES GATUKÖK	SUPERSHINE I HALMSTAD AB	ÖSTEN WIKERS PLÅT AB
LULEÅ SOTNING AB	PALIN BYGG O RENOVERING	SWEDECOTE AB	ÖSTERSUNDS MODELLHOBBY
LUND & LUND AB	PATTES TRANSPORTER AB	SVENSK ECOENERGI AB	ÖSTGÖTA-BYGGEN AB
LUNDBERG,BLOM & CO, BYGGN.FA	PEAL AB	SVENSK FASTIGHETSFÖRMEDLING	

Advokatfirman Fylgia KB		Alex Skogsservice	Bergqvist Bryggeridepå AB	BOK & TRYCK ...mycket mer än bara tryck! Bollnäs Tel 0278-105 47 • Söderhamn 0270-172 95		Borr & Pumpservice AB
		Allin Screen AIS AB	Bergslagens Eldfasta AB			bushido
BYGGNADS AB BRÖDERNA PERSSON	Börje Jönssons Åkeri AB	Cleanosol AB	Databyrån för Inform. beh. AB		Elektronik Mekanik AB Bastborrsgatan 7 721 34 Västerås Tel 021-13 45 80 Biltel 070-535 67 90 Fax 021-13 45 51	ELON Svenska AB
Creacon HKAB		datek			Emmaboda Gravvårdsindustri AB	Entreprenad Håltagning AB
		EUROPARK Member of APCOA Group	Frihamnens Flyttservice AB	Fritz Blommor AB	GermaTech AUTOMATION, HARDWARE, SOFTWARE & TRAINING	Glemminge Maskinteknik AB
Hernblads Service AB	Hisstema AB	Holistic			Höganäs AB	
		Hälsokostbagaren i Storsth AB	HÅLMETODER AB HÅLTAGNING & RIVNING • 08-87 81 32			
		ICA-Hallen Enskededalen		iTell.		Jutas AB
Kleenoil Sverige AB	Krontorp AB					Kamarina Restaurang
Krageholm Drift AB	Komatsu Forest AB		Krossekonomi AB		LeasePlan It's easier to leaseplan	
Betald annonsplats						
Liselotte Löf AB MILJÖENTREPRENÖREN www.liselotteloofab.se		Livs & Jourbutik i Ekilla AB		Lagerservice AB	Leri AB	LH Vent Teknik
				Lomma Bilverkstad AB	Lt-Jouren i Sturup AB	Mittsanering AB
Montage Consult Produktion AB	MORRIS STOCKHOLM	Nordkalk AB	Nycomed AB	Pads Skandinavia AB		PRIORITY AERO MAINTENANCE
projektel www.projektel.se		SCA Forest Products AB				Readsoft AB
				SCANDINFO MARKETING RESEARCH		Betald annonsplats
Senäte Fastigheter Förvaltning AB		Serviceföretaget Pima AB	SE-SYSTEM AB			Slite Taxi AB
		Solveigs Tryckeri	Sten Olofsson Åkeri	Ställningsmontage Syd AB		555555 Sydsvenska Städ AB
		Taxi Norrbotten Service			Trellegräv AB	TRIVSELHUS
		Tigerholm Innovation AB			WR Controls AB	Zwedbergs Partners AB

PATRIK ENGELLAU OM SAMTIDEN OCH FRAMTIDEN:

Sverige ska tillbaka på prispallen!

Vad säger du om Sveriges politiker, klarar de globaliseringen?

–I många år har jag arbetat med tillväxt och de senaste decenniernas utveckling gör mig oroad. Jag tycker att svensk politik är räddhågsen och tråkig. Politikerna dansar på ägg, oroliga att kladda ned sig vid minsta felsteg. Därför är deras tal balanseerat, utslätat, till och med innehållslöst och deras gärningar obetydliga och ängsliga. Jag skulle vilja se visioner och djärvhet, tankar som kunde skapa entusiasm och ge särskilt ungdomen anledning att hoppas och tro på framtiden. "Framtiden ligger i deras händer som kan ge morgondagens generation en hållbar grund för att leva och hoppas", sa filosofen Pierre Teilhard de Chardin. Det är bra att tillhöra en alert och framgångsrik nation, inte bara på grund av den stolthet som (och kanske lite högmod) medlemskapet ingjuter, utan framför allt för att det ger styrka, säkerhet och trygghet. När resten av världen drabbas av lunginflammation får en sådan nation bara en lätt förkylning.

Var det bättre förr?

–Det fanns åtminstone en utvecklingskraft. För fyra, fem årtionden sedan var Sverige bland de bästa i världen, åtminstone platsade vi på prispallen. Vi var tredje, fjärde rikaste nation räknat per invånare, vi väckte beundran i en hel värld, våra skolor låg i topp, svensk forskning höll världsklass, våra exportföretag erövrade världens marknader. Och tågen gick i tid. De som var med kan minnas att detta kändes bra. Som svensk var man medlem i ett beundrat vinnarlag. Numera är Sverige inte längre så bra. Vi är kanske bättre än Grekland, men det finns en hungrig värld därute som håller på att springa ikapp.

Vad behöver politikerna göra?

–Jag skulle vilja ha politiker som inte bara insåg och erkände fakta, utan också deklarerade att Sverige ska tillbaka på prispallen. Så reagerar ju vartenda fotbollslag som hamnat i en svacka, varför kan inte en nation göra det? Om lagkaptenen för fotbollslandslaget inte ens hade ambitionen att lyckas bättre i VM efter ett antal nederlag skulle han inte sitta säkert. Varför ska vi tåla politiker som accepterar medelmåttighet? Jag oroar mig också för politikens kortsiktighet som är institutionell. Det är nästa budget eller nästa val som gäller. Politikerna behöver inte ta något längre ansvar för de kan alltid ha ersatts av någon annan politiker i nästa mandatperiod.

Har vi fel bild av Sverige?

–Historien är full av kulturer, nationer och familjer som gradvis förfaller. De är så

förblindade av sina gamla framgångar och de inbillar sig att deras överlägsenhet är inskriven i tillvarons genetiska kod och att de därför inte behöver anstränga sig. Det är möjligt att politikerna tolkar folkviljan rätt, att medborgarna nöjer sig med att trona på minnen från fornstora dagar. Det är ett mänskligt drag att politikerna avstår från svåra budskap när valrörelsen närma sig. Regeringen är tyst och inte ens oppositionen tycks vilja tala klarspråk i rådslan för att framstå som sura pessimister.

Är vi lata rent av?

–Jag vet att många tror att Sverige redan idag anstränger sig till det yttersta och att kollektiv utbrändhet hotar. Jag hörde en stressforskare på radion häromdagen varna folk från att arbeta i normaltakt vid återgången efter semestern, de skulle stället varva ned och ta det lugnt den första arbetsveckan. Men när illusionerna brister och sanningen uppdragas blir det obehagligt. Det visar inte minst krisen i Grekland. Det är lätt att förstå hur grekerna känner sig när det kommer tyskar och talar om hur det ska sköta sin ekonomi. Det är möjligt att svenska folket inte vill ha några utmaningar, utan föredrar att vila i godan ro i bedräglig förvisning om att det alltid kommer att finnas ett tryggt statsbidrag att ta till om det skulle knipa. Men jag tror inte att folk i gemen är så förblindade. Folk är mogna att ta emot nya budskap, tuffa budskap och spotta i nävarna och arbeta för att komma tillbaka till toppen.

Handen på hjärtat, tror du på tuffare politiker?

–Gör vi inget radikalt sviker vi barnen. Men också många andra. De som kommer att drabbas särskilt hårt av framtidens smällar är just de svaga som politiker i alla partier säger sig värna om. De starka klarar sig alltid, det är därför de kallas starka. Men ju mindre framgångsrik en nation är, desto värre blir det för de svaga. Det är nyttigt för människor att ha goda mål, gärna stora och hägrande, att sträva mot. Det är den långsiktiga strävan snarare än den eventuella målgången som ger lycka och välbefinnande. Om detta gäller för individer så gäller det rimligen också för nationer. Vi har en gemensam uppgift att göra något viktigt och bra av oss själva och Sverige. Allt annat är ett svek mot våra barn. Det är detta jag skulle vilja höra politikerna förkunna.

Har du några tips till de räddhågsna?

–Ja, testa vilket av påståendena "världskonkurrensen hårdnar" och "vi tar lätt ökade marknadsandelar i hela världen" som folk tycker känns mest rättvisande

för Sverige. Den första uppfattningen har nationer som är på väg ned i ligan, den andra har ekonomier på väg mot toppen. I slutet av förrföra seklet presenterade diktaren Verner von Heidenstam sin framgångsformel för statskonsten. Han skrev "Driv oss samman med gisselslag, och blåaste vår skall knoppas". Det har han med rätta fått mycket skäll för. Det är svårt att se hur det skulle kunna fungera. Tyvärr gäller detsamma våra tiders dominerande politiska paroll, som märkvärdigt nog är likalydande med Heidenstams bortsett från att ordet "gisselslag" har utbyts mot rimordet "statsbidrag". Jag vill ha politiker med mod, långsiktighet och visioner! □

»Framtiden ligger i deras händer som kan ge morgondagens generation en hållbar grund för att leva och hoppas.«

Patrik Engellau är ordförande för tankesmedjan Den Nya Valfärden, som han startade 1988. Han har även skrivit ett fyrtiotal böcker, mest om samhällsfrågor.